

LA TOPONÍMIA DE LA RIBAGORÇA I EL LÈXIC ROMÀNIC

PLANTEJAMENT

Aquesta ponència té una doble finalitat. Vol, primer, demostrar que la toponímia reflecteix la unitat del lèxic romànic, per damunt de la varietat morfològica i fonològica. Vol, en segon lloc, posar de manifest la riquesa del lèxic patrimonial que els noms de lloc manifesten, demostrada per la gran varietat lexemàtica.

Com es veu pel títol de la ponència, no estem parlant de la totalitat de la Romània, sinó d'una petita parcel·la, el territori de l'antic comtat de Ribagorça, que hem pogut estudiar en profunditat durant els darrers trenta anys. I, si bé no pretenem que els nostres postulats siguin aplicables als amplíssims espais del món romànic, l'observació de les coincidències toponímiques entre les distintes llengües ens permet intuir que també en aquest àmbit més extens els noms de lloc serien de gran utilitat per fer palesa la unitat romànica.

Les dades en les quals basarem les nostres observacions han estat aplegades per l'equip de recerca Toponímia de la Ribagorça,¹ al qual he d'agrair un ajut impagable. Està format per: Ana Bordas, Amàlia Ensenyat, Pere Estany, Glòria Francino, Asunción Hidalgo, Jesús Martín de las Puebas, Encarna Porras, Carlos Rizos, Cristina Rourera, Moisès Selfa, Judit Tarragó, Jesús Vázquez i per qui escriu aquestes línies. Tots ells, individualment o en col·laboració, han publicat llibres relacionats amb el tema d'aquest estudi, com es pot veure en la bibliografia final. He d'esmentar especialment la col·laboració

1. El treball s'integra dintre del projecte de recerca «Toponímia de Ribagorça/Toponímia de la Ribagorça», que va ser finançat durant la darrera dècada del segle xx pel Ministeri d'Educació i Cultura (PS940208). Ha rebut endemés ajuts del Govern d'Aragó, la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Lleida, la Diputació d'Osca, la Universitat de Lleida i l'Institut de Estudios Altoaragoneses. Fins al mes d'octubre de 2009 han estat publicades, dintre d'aquest projecte, 33 monografies toponímiques referides a municipis ribagorçans. En el mapa que inserim abans de la bibliografia final es pot veure quins són aquests municipis. Resten encara sense publicar els sis darrers llibres.

de qui va ser cofundador de l'equip i n'ha estat sempre codirector juntament amb mi: el professor Jesús Vázquez Obrador, de la Universitat de Saragossa. El treball que presentem suposa una de les primeres visions de conjunt que podem oferir després de treballar plegats molts anys. Agraïm a l'AILLC l'oportunitat que ens ha donat de fer-ho aquí. En la lectura de les pàgines que segueixen cal tenir en compte que els números entre parèntesis posats darrere d'un topònim fan referència al municipi al qual pertany i que es pot determinar amb l'ajut del mapa que figura abans de l'apartat de bibliografia. Aquesta ponència, per raons d'espai, ha de limitar-se a comentar molt pocs dels exemples il·lustradors de les tesis que s'hi defensen. Qui vulgui contrastar les idees amb les dades empíriques, pot acudir a l'apèndix final, que conté una llista de bona part dels topònims d'arrel llatina estudiats en les monografies indicades en la bibliografia.

I. LA UNITAT DEL LÈXIC ROMÀNIC MANIFESTADA PER LA TOPONÍMIA

Geogràficament la Ribagorça està configurada per les valls dels rius que davallen del Pirineu de nord-est a sud-oest. De llevant a ponent són: la Noguera de Tor, que vertebrava la vall de Boí; la Noguera Ribagorçana, que s'uneix al Segre prop de Lleida; l'Isàvena, que es forma a la banda de les Paülès i desguassa a l'Éssera a la vila de Graus, i l'Éssera, que neix a la vall de Benasc i vessa aigües al Cinca més avall de Graus. En aquest territori s'hi parlen dues llengües: l'aragonès —a la vall de l'Éssera i a la part baixa de l'Isàvena— i el català, a la vall de Boí, a la de la Noguera Ribagorçana i a la vall superior de l'Isàvena. El parlar de la vall de Benasc, a la capçalera de l'Éssera, és de difícil adscripció a una llengua o altra, per la qual cosa s'acostuma a dir que es tracta d'un parlar distint: el benasquès. El mateix s'esdevé a la vall mitjana de l'Isàvena, als voltants de Roda, on sovint és qualificat de parlar de transició.

El corpus que el nostre projecte de recerca ha permès aplegar sembla indicar que un mateix lèxic toponímic s'estén per tota la Ribagorça. No es pot dir que hi hagi un lèxic romànic català enfrontat a un lèxic romànic aragonès. Llevat d'uns pocs casos, les mateixes bases etimològiques es troben en tot el territori. És cert que l'aragonès *llecina* es diferencia clarament del català *alзина*, però més enllà de les distintes històries evolutives hi trobem el llatí *ILICINA*. També cal puntualitzar que algunes àrees, com la dels reflexos de *ROBOREA*, tenen una extensió limitada, però fins i tot aquí la toponímia no coincideix amb la frontera lingüística.

Si prenem en consideració els reflexos del llatí *SILVA*, en trobem a Benasc i a la vall de Boí, a Areny i a Graus. Trobem en zona de ribagorçana de tipus català: *la Selva* (2*) (1) (22), *el Selvés* (22), *la Selveta* (22), *la Salvassa* (3*), *Selves* (1*), *la Seuva* (2) (8) (21), *las Seawas* (21) (30), *la Seueta* (8), *las Seuetas* (2),

las Sauvetas (2); en zona de ribagorça aragonès: *la Selva* (10) (12) (14) (20) (24) (25) (27) (28), *el Selvatón* (14), *Pusaraselva* (28), *Selvapaga* (14), *Selvapllana* (28), *Soldeselva* (28).

Si ens fixem en el topònim *Queixigo*, el mateix tipus lèxic el trobem al Pont de Suert i a Fantova. I, malgrat que podria semblar una base lèxica més pròpia de territoris situats a ponent de la frontera lingüística, en tenim més exemples dintre de la zona de ribagorça català: *el Queixigo* (1*), *el Queixigol* (2*), *el Queixigar* (2*), *lo Queixigo* (2), *Quexiquer* (5), *Queixigo* (7), *Quixigós* (7), *Quixigar* (21), *lo Quixigaret* (21), *el Queixigar* (22), *el Queixigaret* (22), *la Queixigosa* (22), *la Queixigoseia* (22), *lo Quixigar* (29). Evidentment, el trobem també en terreny del ribagorça aragonès: *el Queixigar* (6), *el Quixigar* (17), *el Quixigar* (20), *el Caixiguet* (27), *el Caixigar* (27), *la Caixigareta* (27).

A la zona de ribagorça català avui no és normal distingir entre *queixigo* i *roure*. A la vila de Quixigar la gent parla dels grans *roures* que encara s'hi pot veure, però el mot *queixigo* és cosa del passat. És *roure* allò que està admès com a mot creatiu d'apellatius i de topònims moderns. En territori lingüísticament català trobem: *el Roure* (22), *lo Roure* (2*) (2) (21) (26) (29), *los Roures* (21), *la Raurera* (1*), *la Rourera* (1*) (2*) (2) (5) (8) (21) (22) (26) (29) (30), *las Roureras* (2) (8) (26), *es Raureres* (1*), *els Roureres* (2*), *la Rourereta* (22) (29), *lo Rouret* (2), *el Rouret* (22). Hem de fer notar que no és *Roureda*, sinó *Rourera* el que trobem pertot. En zona de ribagorça aragonès es recull aquest tipus solament a Pociello, ja prop de Capella: *la Rourereta* (13), *el Rourar* (13).

Els derivats adjectius de ROBUR —del tipus *ROBEREUS, *ROBEREA— han deixat també la seva petja en el territori, si bé solament en la part septentrional. En zona de ribagorça català trobem: *Parrueros* (2*) (<PODIOS ROBEREOS), *Sarres* (3*) (<IPSAS ROBEREAS), *el Ruer* (2*), *la Ruera* (2*). En zona de ribagorça aragonès tenim: *el Reviral* (28), *Prau Roberí* (28), a Bisaiürri, per als quals Jesús Martín i Asunción Hidalgo proposen etimologies que els relacionen amb ROBOREALE i ROBERINUS respectivament. És aquesta una àrea que es continua cap al nord i cap a llevant. El topònim *Sarres*, que Glòria Francino troba al terme de Viuet, té una rèplica molt semblant en el nom *Comasarrera*, una partida entre Soriguera i Llagunes, a l'Alt Pallars. La *Roureda del Vilar* s'hi ajunta sense solució de continuïtat i justifica l'etimologia CUMBA DE IPSA ROBEREA, que s'hi escau perfectament.

II. LA DIVERSITAT MORFOFONOLÒGICA PER SOBRE DE LA UNITAT LÈXICA

En sentit estricte, només hauríem de parlar de lexemes dintre d'una mateixa llengua. Dir que *llecina* i *alzina* són el mateix lexema seria inadequat, malgrat que tots dos es refereixen al mateix tipus d'arbre. Ara bé, tots dos es remunten a una mateixa base etimològica: el llatí ILICINA. I així podem dir que la

diferenciació del lèxic romànic ribagorçà és deguda al distint tractament fonètic o morfològic de bases etimològiques comunes.

En el cas concret dels reflexos d'ILICINA, semblen perfilar-se tres zones: una amb el tractament aragonès de $CI > /θ/$ i palatalització ribagorçana $L > /ʎ/$: *la Llecina* (10) (16) (19), *las Llecinas* (4), *Llecinar* (12), *los Llecinars* (27), *la Llecinarona* (24), *Llecinalet* (12) (15) (24), *el Llecinalet* (27), *Llecinaletes* (12), *Llecina Roya* (15), *las Llecineras* (23), *Coma Llecina* (27). En municipis que limiten amb el Sobrarbe podem trobar casos sense palatalització de lateral: *el Lecinar* (10) (18). En el terme de Sirès trobem *Llassina* (2*), un cas excepcional si tenim en compte que es tracta d'un lloc on es parla català ribagorçà, això sí, sense consonant interdental. Una altra zona presenta sibilant sonora a l'interior del mot i vocal inicial no velaritzada: *alzina*. Coincideix això amb la solució normativa catalana: *l'Alzina* (2*) (3*) (21) (29), *las Alzinas* (21) (26), *l'Alzina Redona* (2). Es troba preferentment a la part oriental de la Ribagorça catalana. Una tercera zona, per fi, se situa entre les dues anteriors: mostra la velarització de la vocal inicial *i*, allà on hi ha ensordiment de sibilants, la variant sorda que representem ortogràficament amb *c* en els exemples que segueixen: *l'Olzina* (2) (8), *l'Olzina del Consell* (8), *las Olzinas* (2) (21), *l'Olzineta* (30), *Olcina de Carllons* (7), *Olcina Santa Creu* (7), *las Olcinas del Racioner* (21), *l'Olcineta* (30).

Al llatí PODIUM es refereixen tots els topònims següents: *lo Puio* (2*), *el Poio* (5), *Poyo* (20), *els Pois* (5), *lo Pui* (2*) (2) (8) (21), *el Pui* (6), *los Puis* (2), *lo Pueio* (2), *Pueyo* (12) (18), *el Pueyo* (20) (23) (27), *el Puego* (22), *els Espueis* (28), *els Pueys* (14), *Sispueis* (28). Hi ha varietat formal, però no sempre les mateixes solucions fonètiques es troben de la mateixa banda de la frontera lingüística.

En els topònims que remunten al llatí POPULUS 'pollancre' trobem diversitat de capes lèxiques: una amb conservació de la consonant inicial i sonorització de labial interna: *Pobo* (28), *lo Pòbol* (26), *el Pòbil* (22), *la Pubialla* (15); una altra amb aquests mateixos trets, però originada en el derivat POPULANA: *es Poblanosos* (1*); una tercera capa mostra la velarització de la consonant inicial: *el Cupllo* (15), *el Coplle* (22) (25) (27), *lo Coblle* (2) (21), *la Coblleta* (3*), *Cllopetta de Betrans* (3*). Les formes *cllop* i *coblle* semblen ser les més normals actualment. Per fi, prop de la vila de Graus apareixen les solucions castellanes: *la Chopera* (24), *Barranco los Chopos* (24).

Si ens fixem en una base com PORTELLA, molt freqüent a la Romània, podem constatar una variant clarament catalana —*la Portella* (1*) (2*) (5) (13) (21)—, unes altres amb trets aragonesos —*la Portialla* (9) (27), *las Portiallas* (6), *la Portiella* (27) (28)— i un tercer grup amb assibilació del fonema -LL- llatí: *la Portèsa* (8), *la Portiasa* (22), *la Portiaseta* (22). Aquests darrers exemples provenen de Santorens, Rallui i Morens respectivament.

Els reflexos del llatí PUTEUS exemplifiquen també el polimorfisme ribagor-

çà. Trobem una forma clarament coincident amb el català: *lo Pou* (2) (5) (8) (21) (26) (29), i una altra forma amb interdental i metafonia aragonesa: *el Puzo* (4) (9) (10) (15) (18) (19) (24) (27). Encara en trobem una altra amb metafonia, però sense interdental: *el Pusso* (14) (17) (22). Per fi assenyalarem alguns derivats que mostren diversitat de solucions: *el Puguet* (2*), *la Pussiella* (14), *Possets* (6) (14) (25), *Possanco* (5), *la Puanca* (2*). Hem escrit amb *ss* la sibilant sorda no interdental. Com podem veure, la toponímia no permet traçar una frontera nítida. Els exemples del tercer i del quart grup no admeten un enquadrament clar ni en una llengua ni en l'altra.

III. LA RIQUESA DEL LÈXIC PATRIMONIAL

La riquesa del lèxic patrimonial dels noms de lloc es manifesta en la vitalitat que palesen els procediments de derivació i composició i en la gran varietat lexemàtica. Totes dues poden comprovar-se en l'apèndix que incloem a la fi d'aquest estudi. Per fer-nos una idea de la riquesa derivacional, podem donar l'exemple d'una de les bases lèxiques més creatives en la nostra toponímia, el llatí *PETRA* 'pedra', que permet fins a 26 possibilitats combinatòries, comptant formes amb sufixació simple i formes amb combinació de més d'un sufix.

1. *Alguns casos residuals*

El lèxic residual dóna testimoni de l'antiga riquesa lèxica, dintre de la qual la llengua general ha anat seleccionant uns elements, alhora que n'arraconava d'altres, que es mantenen solament en l'ús de determinades contrades, classes socials o grups professionals. Per tal de presentar aquesta toponímia que reflecteix un lèxic poc usual, en comentarem breument alguns casos.

Entre els elements que reflecteixen les formes del terreny, podem destacar algunes metàfores anatòmiques, com les que es remunten a *CILIUM* 'cella' o a *SUBALA* 'aixella'. En el primer cas tenim: *Cells*, *Sarrat del Cello*, *Ribolacella*, tots a la vall de Boí. La coincidència amb l'ús castellà de *ceja* en sentit oronímic és clara. En l'altre cas, els topònims *Sobaló* i *els Suales* de Castilló de Sos tenen continuïtat en el domini aragonès, gascó, català i andalús, on noms com aquests s'apliquen a balmes i abrics rocosos (*OnCat*, vii: 177a55), com va demostrar Joan Coromines ja a *Topica Hesperica*. El llatí *UNCUS* 'corb' sembla estar darre de noms com *Rebonco* (1*), *Ribonc* (1*) i *l'Onciello* (24). L'adjectiu *INFESTA*, continuat pel portuguès i gallec *enfesta*, el castellà *enbiesta* i l'aragonès *enfiesta* (*DECH*, ii: 629a29) el tenim representat pel topònim català *Enfesta* (8) (29). L'existència d'un romànic *foro* en un sentit proper al de 'cova' o 'forat' sembla clara a partir de topònims com *Foro* (24), *el Foro* (6) (20) (28), *Collada el Foro*

(9), *Roca el Foro* (17), *Coma Foro* (23). Coromines ha manifestat que aquest element podria provenir d'alguna llengua indoeuropea germana del llatí, però en el seu diccionari etimològic expressa l'opinió que «sembla representar un *FORUS en lloc de *Forat*, sens dubte formació postverbal o regressiva partint de FORARE» (*DECat*, iv: 116a51). Un tipus de forat diferent és el que apareix omplert d'aigua, comparable a una olla, objecte que en llatí podia expressar-se mitjançant el substantiu CACCABUS. Els nostres topònims ribagorçans —*es Cacos d'Aigüissi* (1*), *el Caquet* (30), *lo Socaco* (30)— tenen rèpliques cap a migjorn, en terres valencianes, no sabem si per una primitiva continuïtat d'àrea lèxica o com a conseqüència de l'expansió repobladora. Volem encara parlar d'un mot que, en l'accepció oronímica, no hem sabut trobar enlloc, llevat d'una partida entre Viacamp, l'Estall i Tolba, anomenada *els Cunyols*. El mot *cunyol*, diminutiu de *cuny* (ll. CUNEUS), és ben conegut en una accepció com a 'peça de forma convexa per fendre troncs', però té a Viacamp el sentit de 'seradet allargassat entre dos barrancs'. És un mot encara viu, com ho demostra el fet de formar derivats: «La font ix davall de la pilona, a un cunyolet», ens deien. Però avui queda ja gairebé solament en la toponímia: *lo Cunyol Curt*, *lo Cunyol del Forcà*, *lo Cunyol Gros*, *lo Cunyol de Lluçars*, *lo Cunyol de la Parra*, *lo Cunyol de Roc*, *lo Cunyol Roi*, *la Cunyola*, *lo Cunyolet*.

En referència al món animal podem comentar els topònims *l'Armentero* (27) i *Collada dels Ircs* (2*). El primer, localitzat en zona de ribagorçà aragonès, és explicable pel llatí ARMENTARIUS, i encara pot ser transparent, si pensem en el català *arment* 'bestiar gros'. En castellà antic, en asturleonès i en galleg el mot ha deixat també descendència, amb la qual cosa veiem que no es tracta d'un element aïllat, sinó d'un component d'una vasta xarxa romànica. L'altre nom, *la Collada dels Ircs*, al municipi de Vilaller, ens remunta al llatí HIRCUS 'mascle de la cabra', que sembla haver tingut poca sort en el domini hispànic. Una interpretació menys segura és la del nom *lo Febrero*, partida prop del poble de Santorens. Columella, en el seu tractat d'agricultura, parla de l'animal anomenat *fiber*, que normalment es tradueix com a *castor*: «Si pellem *fibri* habueris, in ipsa putatione, quotiens falcem acueris, ea pelle aciem detergeto atque ita putare incipito» (Columella. *De arboribus*, xv: 63). Un derivat FIBRARIUS no seria rebutjable aquí.

Si passem al món de l'activitat agrària, podem parlar dels reflexos de GLEBA 'gleva': *Coll de Llavata* (2*), *Viu de Llavata* (2*), *Llebenas* (2), tots ells amb el tractament fonètic normal en ribagorçà i fins i tot amb pèrdua de la consonant inicial. El mot LAETURA, derivat de LAETUS 'fèrtil', 'ufanos', explica els topònims *Lledura* (5) i *Cllot de Lledura* (3*). Pel llatí SQUALIDUS, aplicat a camps de poc valor, s'expliquen noms ribagorçans com *Prau Escali* (20) (28), *l'Oscali* (22), *l'Escalgo* (22), *Escalíos* (22). En la documentació ribagorçana, *escalio* i *escaliu* són apel·latius freqüents, i es justifica així el topònim *lo Càliu*, documentat a Areny i també a Sobrecastell. Observem que la síl·laba *es-* ha estat

aquí interpretada com l'article salat i ha estat substituïda per l'article literari *lo*, cosa que sembla indicar una pervivència dels descendents del ll. *IPSE* fins a època bastant tardana. El llatí *SEROTINUS* 'tardà' va formar part del lèxic normal de la pagesia. Avui *lo Sorondell* (29) —topònim de l'antic terme de Montfalcó, al peu de la paret del Montsec— ens recorda encara que hi ha horts i camps aptes per obtenir collites tardanes, com observen els autors clàssics: «locis frigidis et autumnū temporibus aquosis praecoques serito ut ante pluuiam fructum deligas; locis calidis hibernas *serotinas* serito» (Columella. *De arboribus*, xxi: 72). A principis del segle x, els documents de la catedral de Lleó segueixen oposant els conceptes de *temprà* i *tardà* quan diuen: «*temporaneo et serotino leuguminis et de ortis*» (Álvarez Maurín 1994: 259). El castellà *serondo* i el galleg i portuguès *serodio* demostren la continuïtat cap a ponent d'un element lèxic que degué ser normal també en català.

2. Alguns problemes

En el transcurs de la investigació dels noms de lloc, l'equip de recerca Toponímia de la Ribagorça ha topat amb freqüència amb casos d'interpretació lèxica o etimològica controvertides, o almenys de solució força discutible. Qui signa aquesta ponència, gràcies a la base comparativa que les publicacions recents permeten i després de reconsiderar molts d'aquests casos, creu que pot aportar una mica més de llum a la discussió. Per això hem seleccionat tres problemes etimològics que permeten de fer-se una idea de la dificultat de la interpretació toponomàstica, alhora que ajudaran als qui s'endinsin en aquest terreny a evitar els paranys en què nosaltres hem caigut alguna vegada.

2.1. Cires, cireres i aurons

El primer problema que abordarem té a veure amb dues espècies vegetals, el cirerer (*Prunus avium*) i l'auró (*Acer*). Hi ha topònims en què no tenim dubtes sobre la referència a llocs on hi ha arbres de la família del cirerer cultivat o bé a plantes boscanes el fruit de les quals podria comparar-se amb els d'aquest arbre. En aquests casos es manté una sibilant intervocàlica que ja presentava l'ètim llatí *CERASEA*: *las Ceriseras* (6), *es Siretzeres* (1*), *Prau de Cirisera* (11), *las Ciriseras* (28), *Cereceras* (12) (30), *Cerezals* (12), *Cirisueles* (25), *les Irisueles* (25), *Serisals* (22), *Recireza* (24), *Vallcireza* (19). En l'origen d'un altre grup de noms hi ha el llatí *ACER* en alguna de les seves variants sufixades: *la Canal de l'Acia* (< *aciar) (3), *Acirés* (< *acirers) (23), *Alsiró* (21) (29), *Alziró* (3*), *el Ciró* (5), *els Aurils* (2*), *l'Urial* (5), *el Urial* (22), *els Urins* (5), *Urió* (26). En els noms de la vall de l'Éssera, *Acia* i *Acirés*, estudiats per Moisès Selfa, era clara l'exis-

tència d'aurons als llocs respectius de Campo i de Foradada de Toscar. Que *Alsiró* és denominació d'una classe d'auró a la vall del Ribagorçana ho hem constatat nosaltres mateixos. I hem comprovat que es conserva el substantiu *urió*, al municipi de Pont de Montanyana, el qual justifica el topònim *Urió* que tanca la sèrie. Coromines afirmava: «Hi encara hi ha una forma *orió* a Flami-cell-Bosia» (*DECat*, r: 497b7), per tant no gaire lluny de Montanyana.

Però hi ha un tercer grup, els components del qual podrien alinear-se tant amb la primera sèrie com amb la segona. És clar que, en el nostre català normatiu, el mot *cirera* evoca per força el fruit ben conegut. Malgrat això, creiem que hi ha raons per veure en aquests topònims ribagorçans un reflex del llatí *ACER* i per pensar que tenen més a veure amb els catalans *auró*, *urió*, *alsiró* i amb l'aragonès *acirón* que no pas amb el català *cirera* i l'aragonès *cireza*. Ho hem argumentat en una altra publicació (Terrado Pablo 2006) a la qual remetem. Els noms als quals ens referim són aquests: *la Cirallonga* (2), *la Ciroga* (21), *Cirera* (2), *Comacirera* (21), *Vallcirera* (30), *la Cirera* (2*), *la Sirera* (22), *les Cireres* (2*). En la nostra opinió és defensable l'existència en el lèxic ribagorçà patrimonial d'una forma *cira* 'auró'. Això explicaria el primer topònim, *la Cira Llonga* 'l'auró alt', i també el segon, *la Ciroga*, forma moderna de *Cirosa*, documentada com a *Ciroba* en els *Focs* de 1381. El derivat col·lectiu *cirera* explicaria els noms restants. Pensem que el sufix *-era* no és inusual en un paisatge toponímic on trobem *Arbera*, *Tremolera*, *Boixera* i, sobretot, el freqüentíssim *Rou-rera*. En l'altitud i en el terreny on trobem els diferents *Cirera*, l'auró hi creix abundantment. *La Cirallonga*, nom que tenim documentat a principis del segle XVII, alludeix a un paratge rural a dalt de la muntanya d'Ovís, a uns 1300 m d'altitud, no gaire lluny del *Tussal de Cirera*, imponent penyal rocós al peu del qual es troba la població de Soperuny. Avui *la Ciroga* és una casa deshabitada. No hi hem vist cirerers i, en canvi, els aurons no hi són estranys. *El Comacirera* de Quixigar és també un veral dalt de la serra, poc adient per als cirerers. En el llibre dels *Focs*, de 1381, es parla dels tributs que ha de pagar «Valdecires e honor de Iscles» (Camarena 1966: 29). Per les referències que dona el llibre, aquest *Valdecires* devia ser tot just allà, entre Soperuny i Quixigar, on se situen bona part dels noms que estem estudiant. En conclusió, creiem que el problema plantejat té una solució satisfactòria, si suposem l'existència en el vell català de la Ribagorça de l'element lèxic *cira* 'auró', que avui solament la toponímia ens permet inferir.

2.2. *Arberes, no herberes*

El segon problema etimològic que estudiarem aquí va constituir un parany per a mi, quan vaig escriure l'article *Erbera* de l'*Onomasticon Cataloniae* de Joan Coromines. Vaig relacionar aleshores el nom amb la noció 'herba', supo-

sant una base llatina HERBARIA. Però el nom d'aquell llogaret de la vall del Valira de Castanesa, bessó del poblet de Benifonts, no es pronuncia mai amb el so [e] en la síl·laba inicial, sinó amb el més obert [a]. Això hauria pogut bastar-nos per anar per un camí molt més planer, al qual ens ha dut la consideració d'altres topònims relacionats, que han anat apareixent al tall de la nostra investigació a la Ribagorça. Però formes documentals com *Erbera* i *Herbera*, acceptades amb precipitació i no gaire ben contrastades, ens decidiren a obviar aquest indici fonètic i a «excloure ètimons començats per *ar-*, com el ll. *arvum*» (*OnCat*, iv: 81a36). Avui proposem escriure *Arbera*, aquest nom del municipi de Montanui, i l'interpretem a partir del llatí ARVUM 'camp que es llaura i sembra'. Noms que extraiem de la nostra base de dades són: *Mas d'Arb* (30), *Arbero* (6), *Arbera* (3*), *Comadarbas* (2), *Collarbes* (5), *Comarbari* (5), *Prat d'Arbas* (8), *Puiarbes* (5), *el Puyarbal* (14). Observem que en el mateix municipi al qual pertany el nostre Erbera/Arbera tenim *Collarbes* (a Estet) i *Puiarbes* (a Benifons). La forma popular *Arbera* es repeteix amb la mateixa pronunciació en el municipi de Vilaller, com a nom d'una partida més amunt de Senet, pujant cap al Cllot del Muniyidor. És clar que, tractant-se en aquest cas d'un indret poc important, no habitat, no ha sofert la influència pseudoetimològica de la llengua escrita i el nom ens ha arribat amb la forma popular. Tot plegat, creiem que cal partir del llatí ARVARIA 'terres conreables' per explicar *Arbera*. Alguns dels llocs als quals donen nom els topònims anteriors no són avui conreats. Però ho degueren ser. Amb la romanització de la muntanya pirinenca, cultius que anteriorment eren més propis de les planures es degueren estendre cap a terres altes. Terres que havien estat boscos i pasturatges s'habilitaren per a l'aprofitament agrícola. D'aquesta manera, amb la humanització del territori degueren implantar-se també els mots *arb* i *arbera* o potser els seus antecedents llatins.

2.3. Bous i vaques

Pot resultar sorprenent el fet que, en la toponímia, els reflexos de BOS, BOVIS siguin molt més nombrosos que els del substantiu femení VACCA. El nostre corpus ho confirma. Provenen de BOS o dels seus derivats: *Buians* (2), *Buians* (3), *las Boyanas* (22). Per a aquests noms proposem els ètims BOVIANOS, BOVIANAS. Cal prendre nota que el grup v+ioid té una evolució pròpiament ribagorçana, com la que transforma RUBEAM en *roia*. No és l'únic cas; trobem també els descendents de CAVEALEM: *la Caiàl* (5), *Caials* (2) (22), i de CAVEONEM: *Font de Caió* (21). En altres casos, com *Monte els Buets* (6), *Buyelgas* (28) i *Boí* (1*), observem la caiguda de l'articulació labial interna. Els ètims que proposem són respectivament: BOVETU, BOVICAS i BOVINUS. Per fi, tenim els exemples de manteniment del fonema labial: *la Bovadera* (3*), *Davall dels Bous* (5), *es Fei-*

xans dels Bous (5), *Roca es Bous* (27), *Font del Bou* (1*) (3*), *Camp del Bou* (30), *Puïabous* (5). Són pocs, en canvi, els reflexos de *VACCA*: *la Canal de las Vacas* (9), *la Vaquerisa* (11), *el Vaquerisal* (14), *Vaquerissals* (5), *Bosque el Vraquisal* (25). És cert que el bou, mascle de la vaca castrat, va ser fins al segle xx un animal molt utilitzat per a les feines del camp, com podia ser llaurar. Però això sol no justificaria la seva presència tan abundosa en la toponímia. Segurament l'elevada proporció de noms que parteixen de la base *BOVEM* és deguda a l'ús arcaic del mot en el sentit 'animal vacuum', sense distingir entre mascle i femella. Així ho assenyala ja Joan Coromines parlant de l'etimologia de Boí, quan estableix l'ètim *VALLIS BOVINUS* 'vall de les vacades' (*OnCat*, III: 45b51). I, ja amb anterioritat, a la seva monografia sobre la toponímia d'aquella vall, referint-se a la *Font del Bou*, ens diu que l'origen ha de ser en el llatí *FONTEM BOUM* 'la font de les vaques i bous' (Coromines 1980: 6).

CONCLUSIONS

La unitat de les llengües romàniques modernes reposa en part sobre el lèxic culte, majoritàriament d'origen llatí, i, en part, sobre el lèxic rural, també fonamentalment de base llatina. La llengua popular, responsable de la creació de gran part de la toponímia menor, es caracteritza pel seu ruralisme. El desconeixement del lèxic de la vida rústica fa que, en la societat moderna, cada vegada més urbanitzada, els topònims vagin perdent transparència. Per això, dessemantitzats molts noms, resta solament la seva petjada toponímica en el país. A través de l'empremta deixada en la terra, el lèxic romànic se'ns apareix molt més unitari del que la llengua culta moderna podria fer pensar. Vist això en el marc reduït de l'espai ribagorçà, es tradueix en la impossibilitat d'establir una frontera entre les dues llengües que s'hi parlen —català i aragonès— basant-se únicament en el lèxic. I encara resulta més patent si ens atenim al lèxic toponímic. Les mateixes bases lèxiques llatines es troben per tot el territori ribagorçà, amb independència de quina sigui la llengua a la qual pertanyen.

Sí això és cert, no ho és menys que la diferència entre les dues llengües és clara, si ens atenim al distint tractament fonètic o morfològic de les bases etimològiques comunes. Però no sempre aquesta diferència, que és clara en el nivell conceptual, ho és també en la seva plasmació geogràfica: sovint els trets propis de l'aragonès es troben en territori de llengua catalana i viceversa.

Segons la nostra opinió, no hi ha a la Ribagorça un lèxic toponímic català oposat a un lèxic toponímic aragonès. Què hi ha, aleshores, com a factor de diferenciació geolingüística, en la zona que hem estudiat? Creiem que hi ha estrats lèxics, morfològics i fonològics ben diferenciats, els quals, depenent de les condicions històriques en què es van difondre, abracen més espai territorial o menys. A la difusió del mot *CAXICU*, de nissaga prellatina, degué seguir la

d'estrats com ROBEREA i ROBUR. Els estrats caracteritzats per les bases SILVA i *BOSKO degueren tenir també les seves èpoques de major o menor vitalitat. Els derivats de CAVEA —*Caials, Caió*— cediren davant dels més persistents, basats en el llatí COVA. L'estrat representat pels romànic *la Portèsà* (8) i *la Portiasa* (22) no va poder resistir davant dels més forts representats per *Portialla* (9) (27) i *Portella* (5) (13). I el mateix podria dir-se dels representants toponímics del llatí VALLIS: *la Vall, la Valle, la Vase, la Vache, Vaticambras, Val*, per als quals pot veure's l'apèndix toponímic final.

Pel que fa a la riquesa del lèxic manifestat per la toponímia ribagorçana, creiem que hem demostrat que reflecteix un patrimoni heretat del llatí i compartit amb altres llengües romàniques: CILIUM, CUNEOLUM, UNCUS, SUBALA, INFESTA, HIRCUS, ARMENTARIUS, GLEBA i molts altres constitueixen mostres del lèxic popular. I podem recordar també noms de ressonàncies rústiques, com els que es remunten fins al llatí ARVUM o com *Sorondell*, que ens porta a la ment les saboroses lliçons de Columella, quan ens descobreix els secrets per obtenir les millors collites de la mare terra.

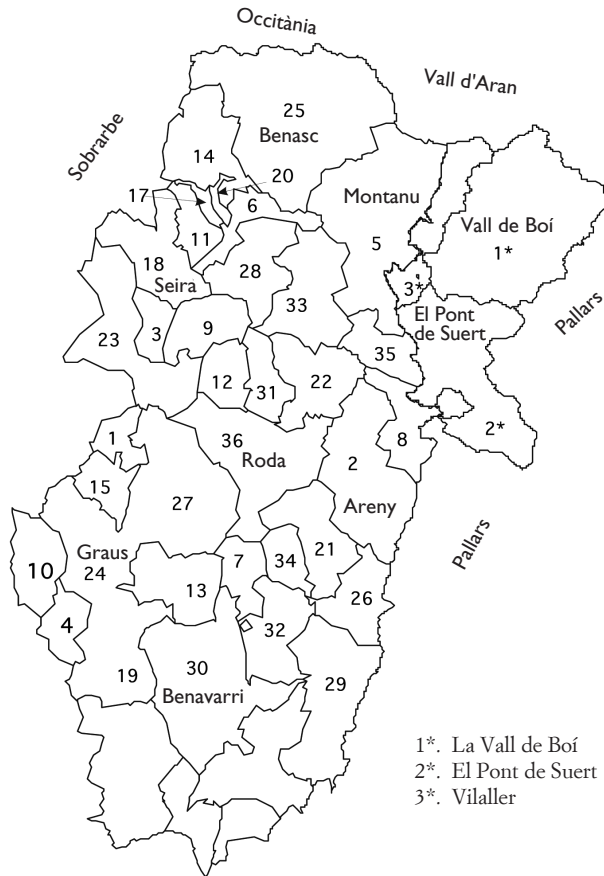
XAVIER TERRADO
Universitat de Lleida

ANNEX

1. Mapa dels municipis estudiats

Grup «Toponímia de la Ribagorça» Municipis estudiats

1. Santaliestra
2. Areny
3. Campo
4. La Pueba de Castro
5. Montanui
6. Castelló de Sos
7. Lasquarri
8. Sopeira
9. Valle de Bardaxín
10. Secastilla
11. Chía
12. Valle de Lierp
13. Capella
14. Sahún
15. Secastilla
16. Estadilla
17. Villanova
18. Seira
19. Graus I (sud)
20. Sesué
21. Monesma i Quixigar
22. Veracruz (Beranui)
23. Foradada de Toscar
24. Graus II (centre)
25. Benasc
26. Montanyana
27. Graus III (nord)
28. Bisaurri
29. Viacamp i Llitirà
30. Benavarri
31. Torre la Ribera
32. Tolba
33. Les Patils
34. Castigaleu
35. Boansa
36. Isàvena (Roda)

- 1*: La Vall de Boí
2*: El Pont de Suert
3*: Vilaller

2. *Relació de topònims de base llatina*

- ABELLANA NUX [Abichacha (3) (23), l'Avellaneral (2*)]
 ABIES [Abetosa (11) (25), Abituriella (9), l'Avedoga (2*), Bedero Ferraz (9)]
 ACER [Acirés (23), Alziró (3*), la Cirallonga (2), la Ciroga (21)]
 ACRIFOLIUM [Acrébel (22), lo Grévol, es Graveloses (3*), els Grevolars (5)]
 ACUTUS [l'Agut (1*)]
 ADEMPRIVARE [Ampriu (6) (25), Amprius (28), l'Empriu (2*) (5) (8) (28) (1*)]
 ADPRESSUS [l'Aperiesso (5)]
 AESTIVA [la Estiviella (3) (23), Estebiasa (22), Estibafreda (25), Prau Estigüiri (28)]
 ALBA [Alba (5), la Nyinyalba (1*), Picalbo (5) (25), Canal Rialbo (2), Rialbo (9) (23), Torroba (24)]
 ALBARIS [Albar (1) (7) (14) (22), l'Albarosa (2*) (5) (12) (25), Aubar (26), Comalbar (22), Castaubàs (2)]
 ALTARIS [Roca l'Altar (1*), Altars (3*), Altarillos (29), las Alteras (29), el Taió (8), Altaió (6)]
 ALUMEN [Roca el Alum (6), Almineres (1*)]
 ALVEUS [Ubiesa (5)]
 AMYGDALA [Amella (27), Armellera (24) (30), Armellón (24), Anmenlló (2), l'Armellaraza (30)]
 AMURRIARE [Amorriador (2) (21) (1*), el Tuzalón dels Amurriadors (3), els Amurrios de Arriba (23)]
 ANGULUS [Anglada (2*), Angllos (5), Inllades (5) (14) (25), Inglladas (9)]
 ANGUIS [Angón (18), Angunielles (25)]
 ANGUSTUS [Angusto (9), els Engustos (11)]
 ANSA [l'Ansonella (29), Anselles (2*), Bonansa]
 ANTEUSTIANUM [l'Entuixano (5) (12) (14) (28) (20) (22), l'Entuixanet (14) (22), los Entuixanos (18)]
 APIS [Abella d'Adons (2*), l'Abeller (2*), Abellers (1*)]
 AQUA [Aigua (1), l'Aigua (1*), l'Aigüeta (14) (18) (23), Aiguasallanz (3), Aigua Mayor (14) (25) (28)]
 AQUALIS, AQUARIA [es Aiguals (1*), la Cova dels Aiguals (28), Aigüera (1*), Aigüeres (1*)]
 AQUILA [l'Àliga (1) (2) (21) (22), Feixa de l'Àliga (5), els Aliguers (5), Aligueta (24), Aguileras (23)]
 ARA [Ermita de las Aras (28)]
 ARBILIA [Arbellars (2*)]
 ARBUTEUS [Arbozal (13) (24), Arbucero (19)]
 AREA [l'Era (2*), els Eres (2*), les Eroles (2*), l'Arguala (13)]
 ARENA [Arenals (1) (13) (1*), las Arenas (2) (10) (22) (24) (30), Areny (2), Arenyo (1*), Arenys (1*)]

- ARGILLA [Arguila (10) (12) (15) (24) (30), Arguilero (13) (28), Arguilers (13) (20) (21) (24) (25) (28)]
- *ARISTULA [es Riscles (3*)]
- ARMENIA [Armeña (18)]
- ARMENTARIUS [l'Armentero (27)]
- ARVUM [Arb (30), Arbero (6), Arbera (5) (3*), Comadarbas (2), Collarbes (5), Comarbari (5), Puyarbal (14)]
- ASCLATUS [el Turmo Asclau (1) (27)]
- ASPERUS [Aspra (2) (10) (30) (28), l'Esperia (5)]
- ASTELLA [Canalón del Estillero (3), els Estelles (5), l'Estelledo (11)]
- AULLA [Sarrau de la Olla (18), las Ollas (22) (30), Carant d'Ollas (2)]
- AVENA [es Avenals (27) (3*), lo Plla l'Avena (29)]
- BADIUS [el Bayero (22)]
- BALLARE [Pui Ballader (2*), Pllanaballás (6)]
- BARCINA [Barzana (24)]
- BARTA [Bartal (5), Bartalet (25) (3*), Bartalets (5), Bartuera (12), las Bardellas (21), Bardalet (1*), es Bardals (1*)]
- BATTIRE [Patipaumas (8)]
- BATIVUS [Roca las Badias (2)]
- BATACULUS [els Batalls (5), las Batallas (28), Batallats (14), Batalladas (14), Batallau (14), Badallars (30)]
- BELLUS [Bellforat (6), Belveder (3), Bellestar (27), Bellmont (29)]
- BOREAS [Buira (2*) (2) (27), Partida dels Güaris (25), Pena Guara (28)]
- BOS [Bou (3*) (30), Bous (5) (27), els Buets (6), Buians (2) (3), las Boyanas (22), Buyelgas (28), Boí (1*), la Bovadera (3*)]
- BROCCUS [Brocó (2), Brocal (2) (3) (17) (18), la Brocosa (5), Brocada (7) (12) (24), Brocassos (1*)]
- BUBO [Forat del Bobó (2), Fuente del Bobón (10), Cova del Bobón (15)]
- BULLIRE [lo Bollidor (2*)]
- BURIUS [Burer (2), Comes de Buràs (5), Buriesso (5), Bural (10), Burroyo (25), la Bura (27)]
- BUTTIS [Piedebut (3), l'Esbonllat (1*) EXBOTTULATU]
- BUXUS [Buixo (2) (15) (19) (27), Boix (2), Boixoga (2), el Buixetar (3), Buixero (20), Boixiri (2*)]
- CACCABUS [es Cacos d'Aigiüissi, el Caquet (30), lo Socaco (30)]
- CADAVER [Calabro (2)]
- CAEPULLA [Sabulledo (1*), Tousabulledo (1*), Barranco Saoret (6), Sebo-llérs (6)]
- CALIDUS [Caldes de Boí (1*), la Canal del Caldo (1*), Aguascaldas (9), Fontcal-des (2*)]
- CALLIS [la Casi (22) (33), La Callissa (2*) (2), Calligó (21), las Caches (17), lo Callo (21), los Cals (2)]

- CALVUS [Calbo (1*), lo Calbo (2*), Caubo (2*), la Calba (5) (22), Calbera (22) (1*), Cauberola (2)]
- CALX [els Calcins (2*), Calcinpena (2*)]
- CAMARA [Cambra (14), lo Forat de las Cambretas (2), Monte las Cambras (6), las Cambras (22)]
- CAMPUS [Camp (2*) (2), Campo (2*) (3), Campanera (1), es Campanes (1*), Campanuixos (2*)]
- CANNA [el Canero (15), Font del Canet (19), es Canez (19)]
- CANABULATA [Canalabada (19)]
- CANNALIS [la Canal (2*) (2), Canalistra (29), lo Canalot (2*)]
- CANNALICULU [los Canarils (29), lo Canarill (2), Cananillo (4) (9) (24), Canarillo (2*) (5) (22) (28)]
- CANNAMUS [lo Canemar (2)]
- CANNATA [Fuen dels Escanaels (11), Brocò de Canada (2)]
- CANNUTA [Fuente de las Cañutas (4)]
- CANTUS [Can de la Marca (28), Can de les Mueles (25), lo Cantal (2) (14), el Cantó (1*) (22)]
- CANTULA [Canllas (2), Cantalaovella (2) (CANTULA VETULA)]
- CAPANNA [la Cabana (2)]
- CAPRA [la Craba Esportegada (25), la Crabada (1*), Cova de Picacrabera (28)]
- CAPRAFICUS [Cragafiga (2), Crabafiera (29)]
- CAPUT [el Cabo (6), el Cabo la Güerta (7), la Roca del Cabo (21), Cap de l'Obago (28)]
- CAPUT [Cat de la Sierra (25), Catalaspenas (28), Catilanas (28), Catevila (28), els Cataplans (2*)]
- CAPITANIS [la Serra Capitana (1*)]
- CAPITELLU [Cabidiello (25), Prau Cabidiello (11)]
- CAPITTIA [las Cabezualas (18), les Cabesades (25), las Cabeças (30), las Cabeçolas (29) (30)]
- CARBO [Carbonera (2*), les Carboneres (1*) (2*) (3*), Prau las Carboneras (28)]
- CARCANA [la Carcana (Areny), Carcanosas (24)]
- CARCER [Escarces (2*)]
- CARDUS [Cardet (1*), la Cardigassa (2), Cardigazas (12), els Cardigals (5), Plannella Cardosa (1*)]
- *CARDUS MELEUS [Escaldamillo (27), Escaldamillet (2)]
- *CARPIGINEM [Carpinar (22), Carpidé (2*)]
- CARRARIA [la Carrera (28), les Carreres (2*)]
- CAREX [el Carriu (6), Prau el Carriu (28)]
- CASA [Cases Noves (2*), la Caella (26), las Casiasas (22), Casaliu (2*), Casals (2*), lo Casó (2*)]

- CASTANEUS [el Castañar (24), la Castanyera (30)]
- CASTELLUM [Castell (2*) (2), Castiello (28), Castieso (5) (22), Castesillo (9), Casterillos (5), Casterissol (2*)]
- CASTRUM [Castro (4), Castarlenas, Coma el Castro (24)]
- CATINUS [Cadins (22)]
- CATTUS [la Riba del Gat (2), Feixà dels Gats (5), Esplluga el Gato (23)]
- CATULLA [la Cadolla (2) (14), las Cadollas (16), les Cadolles (2*), Cadolla Solà (29)]
- CAUDA [Codatuerta (3), Codadialla (23), la Codarda (18), es Cugades (1*), Pllansesqual (29)]
- CAUSA [Coll de Causes (5)]
- CAVEA [Caials (2) (22), la Caiàl (5), Font de Caió (21)]
- CAVUS [els Caus (2) (22) (28), Cauet (2) (22), la Cavarota (21) (22), els Caúts (28), els Cataus (2*)]
- CELLA [Celles (2*), las Ciallas (9), Ciallas (13)]
- CELLARIUM [los Cellarets (2), lo Celler de Garreta (2), la Cillereta del Riberal (2)]
- CERASEA [es Siretzeres (1*), las Ciriseras (28), Cirisueles (25), Serisals (22), Recireza (24), Vallcireza (19)]
- CEREOLUS [Cerigüal (10), el Ciroler (2*), Sobrecerigüal (10), la Serellúa (30)]
- CERVUS [Cerví (2*), Cervin (3), Cervera (5), Solanera del Ciervo (24) (s. XVI), Picacerví (2*)]
- CIBATA [el Civaldal (2*), els Civaldals (2*)]
- CILIUM [Cells (1*), Sarrat del Cello (1*), Ribolassella (1*)]
- CIDERE [Serra del Cis (2), la Concia (21), Conciat (27), l'Ancís (7)]
- CINCTUM [Sanforcat (12) *cinctus furcatus*, Santacún (16), Sarrat del Sintón (22), Santgrau (29)]
- CINGULUM [lo Cill (2), los Cillars (2), Cinyell (1*), Ciñualas (24)]
- CIRRUS [Cerro Medio (24), el Cerro (28), los Cerros (24)]
- CISTUS [la Cestonera (24)]
- CIVITAS [la Ceutadilla (21), la Zotadilla (19)]
- CLAUSA [la Cllosa (6) (11) (15) (17) (20) (22) (25) (28), la Cllòsia (5), la Cllòia (22), la Closa (2*) (27)]
- CLUSA [la Cllusa (5) (22) (3*), la Cllua (2) (29), la Clluga (2*) (2) (5) (22) (30), la Complluga (29)]
- CLAVIS [la Cllau (2*) (27), los Cllavers (2), las Cllaverías (17), la Cllaueta (5), la Cllavillada (5)]
- COHORS [la Cort (2), es Corts (5) (1*), la Cortada (27), es Cortills (5) (18), la Cortina (1*)]
- COLACTEA [Colatxoà (21)]
- COLEUS [Cóll (1*), Collello (1*)]

- COLLATA [la Collada (2*) (24) (26) (28), las Colladas (28), el Colladet (2*), el Colladó (2*)]
- COLLIS [els Cullalls (23), Colls (26) (29), es Colls (2*), la Cusella (1*)]
- COLLUM [lo Coll (2*), Cueso (6) (14) (22), el Qüeso (2*) (5), Cusuelo (28), Cusills (20), Curieso (3*)]
- COLUMBARES [Colomers (29), la Coloma (30), el Colomar (30), Colomero (3*)]
- COMMUNIS [lo Comú (2), lo Cumó (2)]
- COMPUTARE [lo Contador (1*) (2)]
- CONCA [la Cuanca (12), Cuancas (11), Cunco (8), Conques (2*), Recuenco (24)]
- CONDOMINIA [la Colomina (2*) (24) (27) (29) (30), las Colominas (28), les Colomines (2*)]
- CONFOSU [lo Confós (2), el Confueso (22) (27), els Confosals (22), la Confasa (22)]
- CONGOSTU [Congost (2*), el Congusto (4), el Congustro (12) (22), Congostillo (29), Congustell (2*)]
- CONTENSA [Bosc de la Contesa (3*), la Contesa (28), Paracontea (2*)]
- CONTRARIOS [Contraix (1*)]
- COPIRERE [els Cuvertxets (5), la Cuberterada (2*), Font Cuberterada (2), las Coberteradas (28)]
- CORNEA [Cuerña (18), la Curnya (29) la Curnyeroa (29)]
- CORNEARIA [la Corniera (14), la Corniereta (3), las Curnyeretas (2), la Curnyeroa (29), Corñero (24)]
- CORNELLA [la Cornella (24), la Corniella (24)]
- CORNETU [Cornets (10), el Corniato (24), Cornudella (2), Cornudelles (2*)]
- CORNU [lo Cornàs (2), el Cornasso (3*), el Cornuchuelo (3), la Cornassa (2*), el Cornal (2*)]
- CORONA [la Corona (2*) (1) (5) (14) (19) (20) (22) (24) (25) (28) (30), Coronas (25), Coroniella (12) (13)]
- CORRIGIA [las Correias (6), Corrugalas (7), Carrigüala (9)]
- COS [la Cot (23) (28), Coz (3) (23), Codó (2*), lo Codó (2) (1*), Coz (3), Cotiassa (15), Cotiella (15)]
- COSTA [la Costa (2*), Costa Ràbia (2*), la Cuasta (28), la Quasta (5), las Quastas (2)]
- COTONEA [la Codonyera (30)]
- COVA [la Cova (2), els Covarchons (28)]
- CREMARE [la Cremada (1*), es Cremades (1*), las Cremadas (16)]
- CREPARE [la Crebada (27) (28), es Escrebats (5), Crebazadas (10), las Quebrazadas (24), la Quebrada]
- CRISPUS [la Crespa (2*), las Crespas (3) (23), les Crespes (2*), es Crespes (5), Crespal (22)]

- CRISTA [Crestorer (5)]
- CRUX [la Creu (2*) (2) (26) (25) (28), la Crou (2*) (20), la Croella (2*), la Cru-sialla (28), Corsillada (20)]
- CUBILIS [la Cubil (8) (23) (27), la Cuil (3*) (5), Cubilar (6), Cubilau (23), es Coirilles (1*), es Colivars (2)]
- CUCULA [Serrat de la Cugulossa (2), els Escugulers, la Cugulaza (9)]
- CUCULLA [la Coculla (10), la Cogulla (6) (19) (21) (25) (28) (30), Cogullo (3*), es Coguls (30)]
- CUCUMA [es Cogomers (22)]
- CULTIVA [la Cultia (2*), es Culties (2*)]
- CUMBA [la Coma (2), la Comiasa (5), Comallebre (9), Comaperona (9), Comas Sordas (11)]
- CUMBUS [es Cóms (2), el Combiello (24), el Comiellol (24), Prau els Comiells (28)]
- CUNICULUS [el Coniello (27), Conillera (29), Conillero (24), Barranc Cuniller (26)]
- CUNEUS [los Cunyols (29), la Cunyola (29), lo Cunyolet (29)]
- CUPA [Cuba la Croella (2*), la Cuba (22), Peña Cuba (15), Cubèsa (8), Espuñacuba (24)]
- CURRALIS [els Corralets (28), Corllatons (25)]
- DEFENSA [la Devesa (27), la Devesa (2), la Deviasa (2), la Divesa (5)]
- DEORSUM [Cholabila (13), Chos Penas (27), Richós (20), Prat de Rejós (1*), Mondió (29), la Paldió (10)]
- DIABOLUS [Toll del Diablle (26)]
- DIANA [partida les Chanes (14), las Dianas (7), Fontjanina (5), la Yana (22), la Yaneta (22)]
- DOCE [es Deves (2*)]
- DORSUM [Dos (28), Doso (28)]
- EBULETUM [Aulet (8)]
- EQUUS [es Canals de Guina (1*)]
- ERCTA [Erta (2*), Prat d'Erta (5)]
- EREMUS [l'Erm (2*), Yermo (27), els Yermos (28)]
- ERVUM [l'Erbe d'Erill]
- EUANGELIUM [Roca dels Evangelis (2), Avangelis (26), Canal dels Evangelis (5), els Evanchelis (22)]
- EXARTUM [Eixarts (5), Eixert (8), las Xartas (26)]
- EXCORTICARE [Escarcharrocins (16)]
- EXTREMUS [l'Estremer (2), Estremero (5) (12), los Estremers (2), les Estremers (2), Estrimal (23)]
- FABA [el Fabar (22) (27), el Favar (2*), el Fabaret (5) (22)]
- FABRICA [la Farga (1*), las Faraguadas (18)]
- FAGUS [el Fai (1*), la Faiada (2*) (8), es Faieres (1*), Faiet (8), el Fauá (22)]

- FALLIRE [Fuen del Fall (6), els Falls (20), la Roca la Falla (28)]
 FALCO [Montfalcó (29)]
 FANUS [el Fano (5), lo Fanell (26)]
 FARRAGO [la Farrai (2*) (5) (6), la Farraia (2) (8), Farraien (1*) (3*), el Farrañal (13), la Farratxa (2) (8)]
 FASCIA [la Faixa (28), la Faixeta (28), la Feixa (2*), la Feixeta (2*), es Feixoles (2*)]
 FATA [Coll de Fades (2*), Casa Fadas (28), Coll de Fadas (28), Boga de Fadas (28)]
 FAUX [els Esfoets (5), els Esfous (5)]
 FIBRARIUM [Febrero (8) (27)]
 FENESTRA [Finestras (2), Finestres (29)]
 FENUCULUM [las Fenellosas (21)]
 FENUM [el Fener (2*), el Fenero (3*) (28), els Feners (1*), Fenera (28), las Fenissas (2), Fenarguals (14)]
 FERUS [Estany Fer (5), Ferolina (5), el Paso Fiero (9)]
 FERRUM [Ferri (30), Fuen de Ferri (14) (20) (25), Sarrat del Ferro (3*), las Ferrices (27)]
 FERRARIA [Sierra Ferrera (23), els Farreres (2), las Ferreretes (15), las Farrerías (8)]
 FETOSUS [el Fetuso (15), Prau la Fetiella (25)]
 FICTA [la Fita (29) (30), las Fitas (21), les Fites (25), los Fitons (15), Fiteros (23), es Fiters (2*)]
 FICUS [Figuera (2), la Figuera (18), las Figueretas (2) (8), el Figueral (15)]
 FILARE [Prau las Filaderas (28), el Sarrau de la Filadera (28)]
 FILIX [lo Falagar (2), els Felegars (25) (28), las Falagueras (28), la Felegrosa (11) (17), el Fogueró (3*) (8)]
 FIMUS [las Femandas (15), els Femers (30)]
 FOLIA [la Fuiada (2*)]
 FOLLIGITU [Monfollitè (19)]
 FONDS [la Font (28), la Fuen (28), las Fonciellas (4), Fontisialla (28), Fantova (27), Fantorias (12)]
 FONTANA [la Fontana (1*), Fontanas (5), Fontanes (2*), la Fontanella (2*), la Fontanyasa (2)]
 FORMA [Formuelo (5), Planoformo (1*), Formanasosa (11)]
 FORUS [Foro (24), el Foro (6) (20) (28), Collada el Foro (9), Roca el Foro (17), Coma Foro (23)]
 FORATUS [Forado (5), Cova del Forado (2), el Forat (2), el Forau (14), els Forats (5), es Foraz (9)]
 FORATATA [Foradada (23), la Roca Foradada (2), Pas de Foradada (3*)]
 FORMICA [Formigal (3*)]
 FORNAX [es Fornassos (1*), Prau el Fornaset (11)]

- FOSSA [la Fossa (8), es Fosses (2*), las Fosetas (27), Fossado (1*), Prau Fosau (28), el Fosal (24)]
- FOVEA [la Fueva (22), las Fuevas (2) (6) (12), los Fovals (15), el Fovón (19), es Fuièsos (1*)]
- FRAGUS [Solan de la Frau (5), Vall Furosa (5)]
- FRATER [Prau las Cofrarías (28)]
- FRAXINUS [Freix (1), lo Freix (2) (26) (29), la Roca el Freixe (11), Freixanet (2), la Freixenuga (2)]
- FRONS [Front (2), es Fronts (1*) (2*), Comasfranz (18), las Fronteras (2), Frontons (12), Frontinada (1*)]
- FRUMENTUM [la Formental (2*), es Formentals de Pei (2*)]
- FURCA [Colla Forca (5), las Forcas (7) (13) (18) (19) (20) (22) (27), es Forques (1*) (2*) (3*), el Forco (1*)]
- FURCA [el Forcò (5), el Forcall (1*) (2*) (21) (22), el Forcallo (3) (25), lo Forcà (21), la Forcanada (25)]
- FURICARE [Foraca l'Espelligó (1*), es Forigons (14), Forigau (22), las Foriguras (29), es Furicots (1*)]
- FURNUS [el Forn (2*), lo Furno (2), la Fornera (2*), Forniguers (2*), Fornons (2) (25), la Fornoga (22)]
- FUSUS [la Fusellada (2*)]
- GALLUS [la Font del Gall (2)]
- GARGALLA [Gargalluso (18), la Gargallosa (25)]
- GARGANTA [la Garganta (1), las Garganteras (28), la Gargantilla (1*), Gargancho (19)]
- GAUDIUM [Montgai (29)]
- GELUM [Gelada (1*) (3*), Chel (24), Pozo el Chelo (24)]
- GEMINA [Estany Gémèna (2), Gimènells (26), Chemblla (19)]
- GENISTA [el Ginestar (2*), es Ginestres (3*), Ginester (8), Chinastra (22), Chinestrosa (19), Ginestuso (5)]
- GERUNDA [Gironella (2*)]
- GIPSU [las Gessas (29), la Gessera (2*) (5) (29), las Gesseras (2) (21), Barranc del Ges (5)]
- GLAREA [la Llera (2) (8) (13) (17) (22) (24) (25), la Illera (15) (24), Llarons (11), el Lleril (14), Lloró (14)]
- GLATTIRE [Gratallops (30)]
- GLEBA [Coll de Llavata (2*), Viu de Llavata (2*), Llebenas (2)]
- GRACULA [Peñeta las Grallas (24), el Graller (1*) (3*) (2) (26) (29), el Grallero (9) (22), las Gralleras (16)]
- GRADUS [el Grado (11), el Grau (2*) (2) (5) (22) (27) (29), es Grats (22), Graus (24), els Esgraus (17)]
- GRADELLUS [lo Graell (2) (21) (26), el Gravellet (5), el Gradiello (3) (15) (19), els Gradiesos (22)]

- GRADICULUS [els Graïlls (2*)]
 GRADITTUS [el Grauet (1*) (2*) (29), el Gragüet (13) (22), es Grauetes del Clot d'Espòs (3*)]
 GRADARIA [la Graera (1*), la Graiera (22), las Graderas (18), las Graeras (29), les Graeres (1*)]
 GRAMEN [el Gramenal (24), los Gramenals (29), la Gramenosa (10), las Gramenosas (24)]
 GRANUS [Granullero (12)]
 GRYLUS [el Grilló (2*), els Grillons (12), Grell (30)]
 GRONNIUS [lo Grunyit (21)]
 GRINNUS [el Griny Viello (24)]
 GULA [el Goleró (30), el Golerot de Quatrepatles (1*), Golafreda (2), Gulirón (23)]
 GURGA [la Gorga (25), les Gorgues (25), el Gorgo (25), Gorgutes (25), Toll des Guargs (1*)]
 GUTTA [Font del Gotall (21), lo Goter (1*), es Goters Negres (1*), Cova de las Gotelleras (12)]
 HEDERA [Pradet de Gedrera (3*), lo Roure de la Hedra (21), las Hedras (29), la Hiedra (30)]
 HIBERNUM [Prau Ibert (25), Vallhibierna (5)]
 HIRCUS [Collada dels Ircs (2*)]
 HORREUM [l'Orri (1*) (2*) (5)]
 HORTUS [Hort (2*), es Hortos (1*), els Guarts (22) (28), es Guarz (24) (27), la Guarta (10) (27)]
 HORTUS [l'Hortal (2*) (22), els Hortallons (22), es Hortials (15), l'Hortiello (28), els Hortons (28)]
 ILEX [Llassina (2*), la Llecina (10) (16) (19), l'Alzina (2*) (3*) (21) (29), l'Olzina (2) (8), l'Olzineta (30)]
 INCLUSA [Ancllusa (13) (25) (30), la Incllusa (18)]
 INCANTARE [lo Forat de las Encantàries (2), Forat des Encantàries (2*)]
 INCONTRARE [l'Ancontra (2*), Ancontriasa (22), l'Encontrella (2*), Encontrielles (1*), Encuentra (19)]
 INFERNUS [Horts de l'Infern (26), la Llau de l'Infern (2*), Pas d'Infern (3*) (5), los Inferns (2)]
 INFESTA [Enfesta (8) (29)]
 INSULA [la Ínsola (22) (23), las Ínsolas (2) (19) (24) (27), Ínsoles (26), la Llínso-la (20) (26) (28) (3*)]
 INTENDERE [la Antianza (1) (15), Entença (30)]
 INTER [Palanca de Tramarius (14)]
 IOCLARIS [Jungllars (8)]
 IUGUM [Coll de Jou (2*)]
 IUNCEA [Chunzar (5), Barran de Chunzar (5)]

- IUNCU [es Jums (1*), Juncar (2), Junquer (8), Chuncar (16), Chuncarons (23), Chuncargüeso (12)]
- IUNGERE [Canal dels Unyents (5)]
- IUNIPERU [lo Ginebre (29), Ginebres (2), Ginebral (30), Chinebros (24), Ginebrell (1*), Ginebret (29)]
- LABES [la Llau (2) (2*), Llauset (5) (25), es Llaveades (1*), es Llaveios (1*), els Llabinars (14)]
- LAC [es Lleteres (5), Lliterola (14) (17) (25)]
- LACTONIS [Corllatons (25)]
- LACUNA [las Llaúnas (9) (23) (27) (28), les Llaünes (2*), la Llagun (4) (7) (11) (7) (25) (28), Llaunastra (2)]
- LACUS [los Nou Llacs (2), es Llacs (1*), Bosc de Llacs (1*), los Llacs (24), el Llaco (16)]
- LAETURA [Lledura (5), Cllot de Lledura (3*)]
- LANGUSTUS [Llangostells (13), Llangustro (5)]
- LAPIDARIUS [es Bordes de Llapiero (5)]
- LAQUEARIA [Llacera (2)]
- LARGUS [Prau Llargo (28), la Llarguala (28)]
- LASTO [Llestoneras (8), lo Llistó (1*)]
- LASTRA [la Llastra (5) (25), Paso la Llastra (14), es Llastres de la Morta (1*), els Llastrals (3*) (25)]
- LATO [Lladó (5), els Llidoners (8), las Llitoneras (1), los Llironers (2)]
- LATRO [el Lladre (9) (28), el Lladrero (2*) (20) (22), es Lladrers (1*) (2*) (3*), Lladrera (2*)]
- LATA [Llades (14), Perelada (2), Pelerada (2*), la Perolada (2*), Vialada (7), Sarrallada (30)]
- LAUCIDARE [Lluçars (31), lo Prat de Lluçars (2), Llusás (22), Fuen els Llusars (28), Relluçars (2*)]
- LAURICES [es Llorigons (3*)]
- LAURUS [Lloret (24), Llores (2*)]
- LAUSA [la Llosa (1*) (16) (23), es Lloses (5), el Llosero (11) (25) (27), la Llosera (1*) (3*), Llosars (25)]
- LAVADIUM [Llavaix (2*), Llavaio (2*), Font de Llavaio (2*)]
- LAVATORIA [el Llavador (28), las Llavaderas (28)]
- LAVANDARIA [Llavanera (7) (30), la Llavanera (15) (23), las Llavaneras (23) (27), el Llavaner (22)]
- LAXUS [Partida la Releixa (6)]
- LENTICULA [Llentiar (5), els Llentillars (2*) (22), el Llentillar (22), els Dentillars (2*), el Dentillaret (28)]
- LENTISCUS [Llanticosa (16)]
- LEPUS [las Llebrinas (24)]
- LIMPIDUS [Llémpedas (11), las Llímpedas (18), lo Llímpio (1*), Peñas Llímpedas (1)]

- LINUM [Llinars (5)]
 LISA [es Llises (1*)]
 LITTERA [Pedra Lletrada (6) (25)]
 LOLIUM [Prau Chulitar (25)]
 LONGUS [la Llonga (2*), la Llenguadera (5) (8) (26) (29) (30) (1*) (3*), la Llongatera]
 LUBRICUS [la Lóbriga (23), Llaubriga (23)]
 LUCUBRUM [Llebreta (1*)]
 LUCUS [Pedellugo (13)]
 LUMBRICUS [Llombriguens (22)]
 LUMBA [la Lloma de Gai (2), lo Llomar (2*) (2) (30), es Llomars (1*), Llumbana (15)]
 LUPUS [Pllaceta es Llops (30), Llobera (2*) (2) (14) (17) (24) (30), las Llobateras (13), Pussolobino (5)]
 LUTRA [Campollodrigo (1)]
 MAGISTER [Puymestre (25), Puyalosmestres (1*)]
 MALLEOLA [la Mallola (24), la Maiola (2*), la Maiguala (13) (22) (24) (28), las Maigüalas (27)]
 MALLEOLATA [la Mallolada (10) (19) (23) (24), la Mayolada (7) (13) (27), las Mayoladas (1)]
 MALLEOLUS [lo Maiol (8), els Maiols (8) (21), Maigual (13), el Maigüelo (22), Maiguals (5)]
 MALLEUS [lo Mall (29), el Mall Roi (3*), el Mallo (9) (22) (27), els Malls (1*) (5), lo Mallet (2)]
 MALLEARE [la Mallada (14) (28), Prau la Malladeta (6), Prau el Mallador (6)]
 MALUS [lo Malet (2*)]
 MANDRAGORA [las Mandraulas (30)]
 MANSUM [lo Mas (26) (29) (30), lo Maset (21) (29), la Masada (10), la Masia (2*) (21) (26) (29)]
 MANSIO [las Mensions (30)]
 MANICA [la Mániga (13), lo Manegó (2), Peña Manega (27), Estany des Mangades (1*)]
 MARGO [Somarguin (10)]
 MARRUBIUM [Carrer dels Marrucs (2)]
 MASCULUS [Machifembras (18), lo Roure del Mascle (21)]
 MASSA [las Massapieras (2)]
 MATERIA [Espaldadero de la Madera (1), Canal de la Madera (3), Costamadera (2), las Maderonas (23)]
 MATRICEM [Peña Madrid (3), la Madriguera (24) (1*)]
 MATTA [la Mata (2*) (2), la Matera (19), Matuso (23), lo Matiguer (2*) (3*), el Matiguero (6) (17)]

- MATTARE [Matagarbers (2), Callizo Matacocho (16), Matallops (21), Matafam (22), Matamullés (30)]
- MATTEA [Barranc de la Maça (2), Barranco Mazas (16)]
- MATTIANA [la Maçana (2*) (5) (30), la Mazana (27), las Maçanyasas (2), las Masiñasas (22)]
- MAURUS [la Mora (19), los Moros (10), la Tona dels Moros (2), Cova del Moro (28)]
- MEDIUS [la Font del Mig (2), la Mea (2*) (30)]
- MEDIANUS [el Mitjà (29), el Meano (2) (30), el Mediano (10) (17), els Medians (28), Remediano (1*)]
- MELICA [Font Meliga (28), el Meligar (2*), els Meligars (2*) (5), lo Meligaret (2*), Miargüeles (14)]
- MELIS [Prau el Meliu (28), Miliuana (3*)]
- MENSA [la Mesa (16)]
- MERIDIES [Mariolo (1*)]
- MICCA [Micons (22), es Miquiques (2*)]
- MALGRANA [las Magraneras (18) (30), la Mangranera (30)]
- MILLE [el Casó de Milhòmens (21), Milhomes (21)]
- MILIUM [el Millar (5), Millars (25), los Millars (29), Milleras (5)]
- MINARE [Menada (5), Menadiello (12)]
- MIRARI [Miralbò (8), Miralsol (13) (27), Mirarbueno (23) (29), Miramontes (25), la Miranda (27)]
- MIRACULUM [Mirallas (8)]
- MITTERE [Prau la Entremisa (6)]
- MYRTIRETULA [Martorelles (3*)]
- MODIUS [es Muiades (1*)]
- MOLA [la Mola (1*) (2*) (3*) (5), la Molica (14), el Molar (1*) (2*) (3*), lo Molar (2) (21) (26) (29)]
- MOLINUS [los Molins (2), la Molina (1*), Molinuás (11), Moliniello (15)]
- MOLLIS [la Mulla (2*) (2), las Muellas (10), la Molla Fita (29), Fuente de Mulla-pán (12)]
- MOLLARIS [el Mollar (3*) (2) (3) (6) (8) (11) (13) (14) (15) (18) (20) (22) (23) (24) (25) (27) (28)]
- MOLLARIA [Mullera Maió (1*), Mullera Sobiranis (1*), Mulleres (1*), la Mullerassa (1*)]
- MONS [el Mon (4) (6) (14) (15) (19) (24) (27) (28), el Mont (1*) (2*), es Montes (1*), la Montina (26)]
- MONTANEA [la Montaña (14) (28), la Montañera de Lliri (14), la Montanyeta (1*), lo Montanyó (2*)]
- MONUMENTUS [el Moniment (1*), els Moniments (21), el Munimén (22)]
- MORTUS [les Llastres de la Morta (23), Peña Morters (3), Tiarras Muartas (23), el Campo Muerto (23)]

- MORA [la Mora (2*) (22), Moralets (5), la Morera (21) (22), Moreres (2*), la Morereta (2*)]
- MOTULO [el Molló (2*) (21) (29), el Mollón (10) (13), los Mollons (29), Roca de Molló (2*)]
- MUCRO [Tozal de Mogorons (19) (30)]
- MULGERE [el Muidor (6) (22) (25), Prau els Muidors (17), el Munyidor (8) (11) (3*), Font Munyidora (30)]
- MULSUS [el Molsar (20), Fuen del Molseret (25), els Musarells (28)]
- MURIA [la Muria (28), las Murias (8), Barranco Muera (10), Muera (16), los Murriers (2), els Morials (10)]
- MURUS [lo Mur (2), el Muro (4) (19) (24), Murgüelo (20), Morens (31), Murillo de Liena (23)]
- MUSCUS [Mosquera (28), la Mosquera l'Arañó (28), es Mosqueres (2*)]
- MUSTUS [el Moscallo (11) (17), Mostalbía (6), la Muixola (13), las Muixolas (24), la Moixera (1*)]
- NAPUS [el Nabar (9), los Nabars, Serrat del Nabussal (5), el Napar (10)]
- NASUS [Morrón del Nas (27)]
- NAUCARIA [la Noguera (1*), la Noguera (29), la Noguera Ribagorçana (2*), Parnuguera (2) (21)]
- NIDUS [Roca del Niu de l'Àliga (22), Añedo (19), Ñara (11), la Nialla (12)]
- NIGER [Monteniri (18), els Negrers (14), Font de la Nera (1*), Serra Negra (5), Nereguals (5)]
- NIVIS [Forat de la Neu (1*), Puen de Neu (25), les Neveres (2*), la Nevereta (2*)]
- NOVUS [Noals (5), Novals (30), Novalfú (15), Prau els Novalius (14), Nuvelars (15)]
- NUDA [la Ternuda (30)]
- NUX [Nuguero (21), la Noguera (15), Nogals (12), es Noguerals (19) (24), los Noguerez (24), Rinou (26)]
- OBSCURUS [Prat Escuro (2*), Roca Escura (2*)]
- OCULUS [Font del Güello (19)]
- OFFICINA [l'Oficina (2)]
- OLEASTER [el Llastro (16)]
- OLEARIA [Ullera (16)]
- OLIVUS [la Oliva (2) (19) (24), els Olivers (8), l'Olivar (2) (8) (23), Soliva (2), Redoliva (26)]
- ONNIELLA [Aunielles (25), Prau d'Unesas (11)]
- OPACA [l'Obaga (1*) (2*) (8) (21) (26) (29) (30), la Paga (2*) (5) (20) (22) (28), la Opaca (10)]
- OPACUS [l'Obac (2*) (8) (20), l'Obago (3*) (9) (12) (15) (19), el Pago (22), lo Pago (2*)]

- OPACINUS [Obassins (5), el Pocino (15) (23) (24), la Pocina (12), la Posina (22), Pocinuzo (23)]
- OPILARE [Fuen las Opiladas (25), Fuen la Opillera (28), Prau les Supilades (25), las Supilleras (20)]
- ORDEUM [l'Ordial (2*) (24) (25), l'Ordial de Baix (2*), Prau l'Ordial (14) (20), Resordi (4)]
- PALA [la Pala (2*) (2), Palacreu (2)]
- PALEARIS [Pallero (3*) (7) (18), Pallerol (8), Pallaruelo (10) (16) (22), Pallerulo (2*), la Palleroa (21)]
- PALUMBA [el Palomar (3) (24), el Palomer (5), el Palomero (22) (23), Palomera (2*) (2) (13) (16)]
- PALUS [la Paül (1) (3) (7) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (19) (20) (27) (28), la Paül (8) (21) (26) (29)]
- PALUS [es Paladrons (29), el Paliestro (22), Palarosa (24)]
- PAMPINUS [el Pampanal (3*), la Pampolina (29)]
- PANDERE [Aiguaspases (25), Prau las Espaniellas (6), els Espanells (2*)]
- PANDUS [Pano (24), Panillo (24), la Paniella (14), el Panar (18) (23), la Pandera (23), el Panderón (10)]
- PANIS [las Paduras (29), el Pandurt (9)]
- PARIETINA [la Pardina (11) (13) (18) (19) (24) (27) (29), las Pardinas (9) (10) (13) (15) (18) (23) (29) (30), Pardinella (22)]
- PARIES [las Paretiallas (28), es Paredades (2*), las Paretadas (9) (12) (17) (22) (24), Paret Travessera (29)]
- PARS [Fuente la Part (12), Prau la Part (12), es Parts (1*), Partarriu (3*) (5), Parllaigua (14), Parnuera (2)]
- PASCERE [Peixerani (1*), la Pesquera (24)]
- PASSARE [Pas de la Craba (2), Pascastells (2), lo Passet (2), la Passada (26)]
- PATELLA [Padellano (19), la Paellaza (23), Padiello (24), la Fuen dels Padellassos (25)]
- PATERNUS [Padarnín (12), Paderno (25), Padierno (22), Paierno (5), lo Paternau (26)]
- PAUSARE [Posa (2*) (3*), la Posa (10) (23), es Poses (1*) (2*), Posaderas (20), es Posaderes (1*)]
- PECTUS [Prau els Pitals (28), la Pitorada (6), lo Pitral (29)]
- PELLA [Prau la Pellina (25)]
- PERDIX [la Perdiu (13) (27) (30), Perdiguera (15), Perdiguero (25), lo Perdigó (29), Perdigot (29)]
- PERNA [la Perñasa (22)]
- PERSICARIA [Preseguera (12), Prau la Presieguera (28)]
- PERTUSUS [lo Pas del Portús (2*)]
- PETRA [la Pedra (5), la Peira (26), la Pera (29), la Pedrosa (28), la Periasa (22), las Pedriallas (23)]

- PHANTASMA [les Fantarmes (26)]
- PHARUS [el Faro (1*) (2*) (3*) (2) (5) (12) (21) (22) (26) (27) (28) (30), els Faros (22)]
- PHTHORA [Tusal de Tuera (25), el Cllotet la Tuara (28), la Toara (22), el Toral (19), los Torals (16)]
- PINCTUS [Caixigos Pintos (23)]
- PINNA [la Pena (1*) (2*) (3*) (6) (10) (14) (26), la Peña (16) (23), Sopena (1*) (2*) (6) (22) (29) (30)]
- PINUS [lo Pi (3*), el Pinar (13) (16) (22) (25) (27) (30), Pinedo (3*), el Pinedo (11), el Pinet (24)]
- PIRUS [la Perera (2*) (2) (26) (30), las Pereras (2) (15) (23) (27), la Perereta (29), el Pereral (22)]
- PISCIS [lo Toll de la Peixera (2) (21)]
- PIX [el Pegar (22), Pegadieso (22), Peguera (1*) (2) (25), Piguera (5), Peguero (1*) (8), la Peguerola (21)]
- PLACITUM [es Pllets (5)]
- PLANTARE [las Pllantadas (29), el Pllantero (27), las Pllantigas (11), lo Pllantiu (21) (26)]
- PLANA [la Pllana (2*) (3*) (2) (3) (5) (6) (8) (11) (12) (14) (18) (19) (20) (21) (27) (28) (29) (30)]
- PLANUS [Pla (1*), Plla (2), el Plano (1*) (2*) (4) (20), el Pllano (3) (5) (6) (7) (23) (24) (25) (28) (30)]
- PLANUS [Plan d'Arques (2*), Plan d'Estaso (2*), Pllan de la Casa (8), Pllan d'Estañ (25), Pllansesqual (29)]
- PLANELLA [la Planesa (2*), las Pllañasas (22), Pllanyases (5), la Pllanyesa (2*) (3*), es Pllanyeses (2*) (3*)]
- PLANELLUS [Pllañeso (22), lo Pllanyeso (2), el Planell (1*) (8), los Pllanells (26), lo Pllanellàs (2)]
- PLICTA [la Pleta (2*), la Plleta (3*) (11) (21) (25) (30), lo Plleto (21), lo Pletiu (1*) (2*), el Plletil (14)]
- PODIARE [la Puyada (18) (19) (22) (25), el Puyadero (14), la Puyadeta (12) (28), el Puyadón (23)]
- PODIUM [lo Pui (2*) (2) (8) (21), lo Pueio (2), el Pueyo (20) (23) (27), el Poio (5), la Poya (28)]
- PODIOLUM [Puiol (21), Puiòlo (3*), el Puielo (5), Puigüelo (12), el Poyuelo (19), Pigüelet (22), Pioleto (1*)]
- POMUS [las Pomas (24), la Pomera (2*) (23), e Pllanapomer (25), el Pomaret (27), Pumiguetes (5)]
- PONS [Pontirons (1*), Pontifreda (28), Pont Sobirà (1*), el Pontisiello (25)]
- POPULUS [Pobo (28), lo Pòbol (26), el Póbil (22), la Pubialla (15)]
- POPULUS [el Cupllo (15), el Coplle (22) (27), lo Coblle (2) (21), la Coblleta (3*), Cllopeta Betrans (3*)]

- POPULANA [Pobllana (2), la Pobllana (8), es Poblamosos (1*)]
 PORCUS [Barranco Porcellans (14), Porcelló (30), el Porsellón (11)]
 PORTELLA [la Portella (1*) (2*) (5) (13) (21), Portèsa (8), la Portialla (9) (27), la Portiasa (22), la Portiaseta (22)]
 PORTELLUS [el Portell (1*) (8) (13), el Portellet (8), el Portiello (6), Portiés (22)]
 PORTICUS [el Pórtico (6), la Esplluga Portigas (27)]
 POSTICUS [el Pustic (5)]
 POSTREMUS [Prau el Postrimero d'Alto (28), Prau el Postrimero de Baix (28), Prau els Postrimers (28)]
 PRATUS [el Prat (1*) (3*) (5), Prado (1*), el Prado (8) (19), el Prau (6) (28), es Prats (21), es Praz (9)]
 PRATICULUS [el Pradillo (20), els Pradills (22), Pradillón (12), Ca de Pradilló (21)]
 PRESA [la Prea (29)]
 PRODITUS [lo Pruïdo (2)]
 PROFUNDUS [Repreguno (24), Pllanapregona]
 PRUNA [Pruneto (15), els Pruners (2) (12), las Pruneras (8), es Esprenyasas (5), la Prinialla (23)]
 PULLUS [el Pollo (2*), el Poller de Viulantí (8), la Pollera (1*), Pollerini (2*), Vinoposado (1*)]
 REPULLUS [la Rebollera (22) (30), lo Rebollo (1*), el Rebollar (2*) (5) (12), Rebollars (30), la Rebollosa (30)]
 PULVIS [la Polvorosa (27)]
 PUNGUERE [Turmo Punchudo (23)]
 PUTARE [Pas de las Podaderas (2)]
 PUTEUS [lo Pou (2) (5) (8) (21) (26) (29), el Puzo (4) (9) (10) (15) (18) (19) (24) (27), el Puso (14) (17) (22)]
 PUTEUS [Pociello (13), el Puguet (2*), la Pusiella (14), Posets (6) (25), Possanco (5), la Puanca (2*)]
 PUTIRE [es Pudents (1*), Font del Pudolar (2)]
 PUTRIRE [Mollar Podrit (5)]
 QUADRA [la Cuadra (24), la Quadra (3*) (5), la Quadrilla (5), lo Quadró (2*) (29), es Quadriesos (3*)]
 QUAESTIO [la Cometa de la Qüestió (1*)]
 QUERQUUS [Cierco (2) (14), Prau Cercosa (28), la Cercua (2*), las Cercuas (2), Cercús (23), Cancerc (29)]
 QUIETA [Coma la Queda (29)]
 QUINQUE [Sincorgüels (14)]
 QUINIO [es Quinyons (1*) (2*), los Esquiñons (24)]
 QUINTUS [la Quintaneta (25)]
 QUITTA [Terra Quitada (5)]

- *RADULA [la Ralla (22), les Ralles (2*), el Raller (2*), el Rallero (22), la Rallera (22) (23) (24)]
- RAMUS [el Ram (2), els Rams (7) (13), lo Ramer (29), Ramets (30), es Ramez (10), el Ramo Pino (14)]
- RAPERE [el Rabió (7), la Rapiosa (5), el Ratiello (14)]
- RASUS [la Rasa (2*) (5), les Rases (2*), lo Ras (30), el Raso (18) (28), Rasos (10), Rasiello (19) (24)]
- RATTUS [Prau la Rata (28), Ratero de Chongaspar (22), Ratieso (28)]
- *REVERSARE [el Rebuso (28)]
- REGULA [la Rella (23)]
- RIGARE [el Regano (19), el Regoso (25)]
- RIPA [la Riba (2*) (3*) (5) (8) (16) (22) (28), la Ripa (1), las Ribas (6) (8) (9) (19), es Ribes (1*) (5)]
- RIPARIA [la Ribera (1*) (2*) (2) (4) (5) (10) (12) (13) (16) (18) (19) (20) (22) (23) (24) (25) (27) (30)]
- RIVUS [Rosec (25), Rosseco (5), Rinero (25), Rials (5), es Rials (22), Rialez (27), Rialera (23)]
- *ROBEREUS [el Reviral (28), el Ruer (2*), la Ruera (2*), Sarrerres (3*), Parrueros (2*)]
- ROBUR [el Roure (22), lo Roure (2*) (2) (21) (26) (29), el Robre (30), la Font del Robre (30)]
- ROBURARIA [la Rourera (1*) (2*) (2) (5) (8) (21) (22) (26) (29) (30), la Raurera (1*)]
- ROBURETU [Rouret (2), el Rouret (22)]
- ROSMARINUS [Romaní (29), el Romeral (7) (8) (19) (21) (26) (29) (30), la Romeria (26), Romínez (24)]
- ROTA [Roda (36), la Rodiella (25), els Roderos (5), Rodiso (22)]
- ROTULUS [Canal dels Rulls (3*), Rollet (12), el Ruello (27)]
- ROTUNDUS [Prat Redó (5), Redono (1*), la Redona (1*) (3*) (4), la Redonesa (8), Monterreduno (18)]
- RUBEUS [Arruébels (22), Pllanarruego (18), la Roya (22), la Pala Roya (3), Estany Roi (5)]
- ROBIGO [els Rovellades (2*), el Rovellar (26), Robinal (27), Rubiñera (27)]
- RUGA [Prau las Arrugas (28), es Rugues (5), Ruguers (5), Perarrúa (15), Ruapera (24)]
- *RUMICARIA [Barranc des Remenegueres (1*), Plletill des Remoligueres (5)]
- RUPES [Roperas (22)]
- RUSSUS [lo Rus (21), Rosali (28), Partida la Rusialla (28)]
- RUTA [Fuen de Ruda (25)]
- SABINA [la Savina (2*), la Savineta (2*), Sabinal (23), el Sabinal (3) (10), Savinós (29), la Savinosa (29)]
- SABUCUS [Saüc (2*), Saüco (2*), Coma Saüco (22)]

- SACER [el Sagrero Gran (6), el Sagrero Chico (6), el Sagreret (25)]
- SAEPTUM [el Chet (24)]
- SALIENS [el Saldient (20), el Sallán (24) (27), lo Sallant (2) (21) (29), Sallent (2* (14), Sallanz (18)]
- SALIS [la Salada (28) (30), els Saleres (2*) (3*) (5), las Salineras (1) (3) (6) (8) (11) (18) (22) (23) (26) (30)]
- SALIX [lo Salze (2*) (2), Cllot de Salze (5), els Salzes (5), els Salces (13), Coma Salz (27)]
- SALICTU [Salits (2), els Salics (14), el Saliato (20), el Salitar (6) (23), la Salituga (22), Salitugues (2*)]
- SALENCA [la Salenca (2*) (3*), Salanques (2*), el Salencar (1*) (2*) (3*) (5) (20) (28), el Eixalencar (28)]
- SALICA [la Sarga (25), las Sargas (2) (8) (13), es Sargues (1*), la Sarguera (24) (30), el Sargal (19) (24)]
- SALTARE [lo Salt (2*) (29), el Salto (3*) (5), lo Salto (1*) (2*), el Salterillo (25), la Saltadera (30)]
- SALTUS [el Sot (5), lo Sot (26) (29) (30), Sòto (2), el Soto (4) (10) (13) (24) (27), Sotos (30), lo Sotet (29)]
- SALVIA [Salvia (5), Pedra Salvia (5)]
- SANCTUS [Xerixinti (1*)]
- SCALA [l'Escala (1*) (22), Escalera (5), l'Escaella (2*), los Escalirons (20), l'Escariguala (10)]
- SCOPA [las Escobas (29), l'Escobet (2) (8), l'Escobedieso (3*), Escopizosas (9), los Escopellers (15)]
- SECALIS [la Séguel (2), lo Seguelar (2), el Segalar (2*) (22) (27), las Segaleras (2) (9), Segalosas (28)]
- SECUTORIUM [Assegador (3*)]
- SEDIS [Seu (5)]
- SEMITA [Simidiri (36), las Senderas (2), Sentero (5), Sentera (2), Sentina (5), Sentino (3*), els Sentins (5)]
- SENTIX [las Santigas (29), Comensènsies, la Eixantigoa (22), Pagassentigar (5), los Sentits (29)]
- SEROTINUS [lo Sorondell (29)]
- SERPENS [Carrer de la Sierp (19), Símsers (29)]
- SERRA [la Serra (2*) (2) (21) (22) (23) (26) (27), la Sarra (14), la Siarra (3) (22) (23) (28), la Sierra (4) (10) (20) (23) (24)]
- SERRATUS [Sarrado (1*) (21) (22), el Sarrado (1*) (5) (7) (22), lo Sarrat (2) (26) (29), el Sarrau (4) (10) (12) (14)]
- SERRATUS [lo Serrado (1*), lo Serrat (2) (21) (26) (29), el Serrat (1*) (2*) (5) (8), els Serrats (5)]
- SERRATUS [el Sarradell (30), Sarradelo (5), el Sarradiello (9), Sarratiás (10), es Serratiellos (1*)]

- SARRONIS [Baranc de Sarró (30), Sarrón (24), Sarronal (5), la Sarronera (1*) (5) (28), Sarraixó (5)]
- SETURNUS [la Setornera (2*), Pala del Sedorn (3*), el Sadornal (1*)]
- SICCUS [la Seca (14), las Secas (18), Vilaseques (26)]
- SIGNUM [Senyadero (3*), els Senyaderos (5), Sinyadero (27)]
- SILVA [la Selva (2*) (1) (10) (12) (14) (24) (25) (27) (28), la Seuva (2) (8) (21), la Seuveta (8), Selves (1*)]
- SOLANA [la Solana (1*) (2*) (3*) (1) (2) (4) (6) (7) (8) (10) (12) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30)]
- SOLANA [la Solanella (1*), Solañasa (28), la Solanyasa (5), Solanisi (2*), Solani (3*), Solanera (27)]
- SOLANUS [lo Solà (1*) (2*) (29) (30), Solano (5) (27), el Solano (3*) (3) (6) (9) (17) (18) (19) (20) (22)]
- SOLUM [el Suelo (6), Suel de la Vila (25), Carrer del Sol (2), Soldevila (26) (30), el Soler (27)]
- SORBUS [la Serbera (2*) (3*) (2) (12) (21) (27), las Serbetas (2), Serbañals (12) (23), Sorbaniella (19)]
- SORS [la Sort (2*) (5) (26), las Sorts (2), la Sorteta (2*) (5) (8) (22), Sorsecanes (5), las Suertes (6) (24)]
- SPATHA [la Espada (2) (19), la Espada de Belarta (25), les Espades (25), la Roca d'Espà (1*)]
- SPATULARE [Espaldiadero (28), les Espanllans (2*), l'Espanllader del Cavall(2*), Roca Espanllada (8)]
- SPELUNCA [Espellunga (15)]
- SPICULU [Espígols (30), l'Espigolar (2) (15) (27) (30), Espigolada (12), Espiolosa (18)]
- SPINUS [Coll d'Espina (2*) (2) (5), Espinal (2), Prau Espinuás (11), Espinadialla (23), l'Espinosa (2*)]
- SPINUS ALBUS [Espinalba (23) (24), l'Espinaua (2) (8), l'Espinalbo (22), Espinalgo (5) (7) (13) (27) (28)]
- SPISSU [Espés (33), l'Espeso (27), el Espeso de Viu (4), els Espessiàs (5), la Espesa (23) (30)]
- SPLUCA [Esplluga (12) (15) (24), l'Epligó (1*), l'Espllugón (15), Espllolla (1*), Cova d'Espigafonda (2)]
- SPONDA [l'Espona (2*) (27), Sispona (22), es Espones (1*), l'Esponal (2), Sarrau las Espuendas (12)]
- SPONGIA [Ca d'Espunya (2), Espuñacuba (24)]
- SQUALIDUS [lo Càliu (2), Prau Escali (20) (28), l'Oscali (22), l'Escalgo (22), Escalíós (22)]
- STABULUM [las Establlias (2), Estabía (28)]
- STAGNUM [Estany de Montaner (2*), Estanya (30), Estanella (2), l'Estanyol (30), Estanyuelo (2*)]

- STARE [Estadilla (16)]
- STRATA [Estrada (3) (12) (21), las Estradas (23), Castell d'Estrada (5)]
- SUBALA [Sobaló (6), els Suales (6)]
- SUBSIDERE [Sossedó (1*), la Sulsuída (7), los Sulsiadors (2), el Sulsuït (8), Comasossíars (5)]
- SUBTERRANEUS [Sotirani (2*), Sotarrainas (24)]
- SUILE [Subilera (2), Suïls (33), Llansuis (2), los Sulls del Rus (21)]
- SULPHUR [Fuen de l'Ixufre (28), la Font del Sofre (1*)]
- SULSA [la Sosa (10), Barranco Sosas (24)]
- SUMMUS [Sumarroio (1*), Fuen de Sumata (6), Pllanasoma (15)]
- SUPER [Sobrecastells (1*), Sobrecorones (1*), Sobrepiara (11), Sobervisa (22), Sobrevia (5) (8) (20)]
- SUPERADDITUS [lo Sobiradi (1*)]
- SUPERIOR [la Roca Sobirada (2), Subirada (12), las Subiranas (12) (28), Subirani (2), Subirós (6) (20)]
- SURDA [Comasorda (5)]
- SURICARIUS [Soriguer (30)]
- SURSUM [Pllan de Sus (30), Prat de Sus (5), Susèra (3*), Suspona (5), Sustur-rents (5), Resús (15)]
- TAEDA [Sarrau de la Tiera, Sarrau de la Tira (6)]
- TALEARE [la Tallada (1*) (2*) (5) (24) (26) (29), las Talladas (3), es Tallades (1*), la Talladella (30)]
- TALPA [Fuen del Taubonero (6)]
- TAMARIX [Tamarils (5), los Estamarsos (21)]
- TARTAR [el Tarter (2*) (5), Tartero (2*), el Tartero (19) (22), la Tartera (2*) (3*) (5) (6) (26) (29)]
- TAURALIA [las Torallas (2) (21)]
- TAXO [Barranc del Teixó (30), Teixonera (23)]
- TAXUS [Teixo (23), Cova el Teixo (14), Teixet (2*) (2)]
- TEGULA [el Teblau (24), la Teulera (2) (21) (26), la Teuleria (21) (30), la Tillería (23), la Tejería (24)]
- TERMA [Tiermas (10)]
- TERRA [la Terra (5) (22), la Terreta (2) (5) (14) (28), la Terrota (2*) (5)]
- TERRA [Terran de Martí (2*), es Terrers (30), Terrús (20), Torrocal (19), Torrocón (4), el Torrueco (10)]
- TERTIUS [els Tierços (2*)]
- TESTUM [Testa Major (2*)]
- TEXERE [las Teixideras (19)]
- THYMUM [el Timó Bllanco (20), Timonedo (19), Trimonell (2*), Estremoncilletas (27)]
- TILIUS [la Telleria (2) (3*) (5) (25), lo Teller de Patxet (8), Campo Tella (27), la Tellosa (27)]

- TINACULA [la Tenallería (4)]
- TOFUS [el Tou (1*) (2*) (3*) (5) (28), els Tous (6) (28), el Tuàs (3*), la Roca Tova (21), Turmo Tobo (15)]
- TONSA [la Tuasa (14), las Tosas (22), las Tossas (29), es Toses (3*), el Toso (22)]
- TORCULUM [es Trulls (29), es Trullars (12) (27), los Trills (29), lo Trullet (29), Trullol (22)]
- TORCULUM [la Trulla (1), el Trulleral (22), las Trullolas (26), las Trillas (22) (27), la Trillola (26)]
- TORQUERE [la Torta (3*), Prau las Tuartas (28), la Torcida (12) (30), la Torsida (22)]
- TORTURA [Torturella (2), Torturera (14)]
- TORRENS [el Torrent (28) (30), el Turián (11), el Torián (13) (27), Estorianz (13), Astorianz (15), Estorians (22)]
- TORUS [el Turello (5), el Turuelo (15)]
- TRABS [Traba (1*), las Trabassas (2), les Travannedes (2*), Tussal del Trabando (1*), es Trabanoses (5)]
- TRANS [Talorriu (30), Trastaülls (1*), Trastieso (5), Trescastiellos (10), Trespío (5), Tresserra (2)]
- TRANSVERSANEUS [Travesani (1*)]
- TRANSVERSARIAS [Travesera (22), las Traveseras (20)]
- TRAPA [Trapa (23), Solana la Trapa (1*), es Trapieses (3*) (5)]
- TREMERE [los Tremols (2), la Tremolera (2*) (3*) (22), la Tremologa (2*) (2), las Tremosas (9) (15)]
- TRES [Triafí (5), Tres Mollons (19)]
- *TRIFULU [las Trebolugas (2) (8)]
- TRIVIUM [lo Traío (2*), lo Treio (1*)]
- TRITICUS [els Trigals (25)]
- TROPUS [el Trobo (23)]
- TRUNCARE [Troncidas (27)]
- TRUNCUS [Barranco des Troncals (19), Tronc Cremat (29), Tronsec (29)]
- TURBO [el Turbón (28), el Turbó (36)]
- TURRIS [la Torre (2*) (13) (21) (24) (26) (27) (28) (29) (30), es Torres (15), Sotorres (2*)]
- TURRICELLA [la Torruella (2*), la Torruciasa (2), Torruciella (27), la Turrucèsa (2), es Turruxelles (1*)]
- TUSCA [la Tosca (1*) (2*) (22) (24), la Tosquilla (2*) (29), la Tosquiasa (22), el Tosquero (14) (25)]
- ULMUS [los Orms (2), l'Omar (2), l'Urmo (24), los Urmos (24), Urmella (28), l'Urmel (11) (15) (28)]
- *ULMETELLA [l'Almudella (2), las Almudellas (2), Armudellar (26)]
- UMBRA [Ombrals (24), Ombrers (19)]
- UNCUS [Rebonco (1*), Ribonc (1*), l'Onciello (24)]

- URSUS [el Forau de l'Onso (23), Pas de l'Os (2*) (5), Cova de l'Osso (1*), Pas de l'Osso (1*) (2*), l'Osero (23)]
- URTICA [Font de l'Eixordigal (1*), Partida l'Ixordigal (6)]
- VACCA [Canal las Vacas (9), la Vaquerisa (11), el Vaquerisal (14), Vaquerissals (5), el Vraquisal (25)]
- VACIVUS [Baciver (5), Baciero (9), Baciero (18), Vaciver (25)]
- VADUM [Badel (1), la Baella (2), Baells (26), Badieso (22), Baiello (1*), Guadieso (5), els Vadiells (28)]
- VALLIS [la Vall (8) (12) (14) (15) (27) (30), la Valle (10) (16) (23), las Valls (4) (23), las Valles (18)]
- VALLIS [Torrent de la Vase (2*), la Vasi (27), Pllanavasi (2), Masimaña (24), Vasimanya (2), Vesicalianz (12)]
- VALLIS [Vachinol (1), Prau la Vache (6) (28), las Vaches (17)]
- VALLIS [Vatasiallas (11), Vaticiellas (25), Vaticambras (15)]
- VALLIS [Val (16), Valdecallá (16), Valdesotils (16), la Valeta (1)]
- VALLUM [lo Vall (2) (26), Calle del Vall (6) (19), el Vallo (11) (27), Vasada (3*), Vasado (8)]
- VARIUS [el Vero (2*), Penavera (29)]
- VENTUS [Coll de Vent (2), Ventolà (2*), Penaventolà (6), Ventolà (5), es Ventigues (1*), Ventiloga (2)]
- VENA [Benegaz (11), Esbenegás (12), el Venegau (25), Comabenegau (23)]
- VENTANA [Ventanas (12), la Ventaneta (1)]
- VERATRUM [el Beladre (28), Bilatruga (21), el Bilandre (22)]
- VERMEN [Vermenó (8)]
- VERSUS [Puibés (13), Sarraviasa (11)]
- VERRUCA [Burrugat (8), la Borrugueta (22), Viarruga (2*)]
- VESSAS [Biascas (22), Rebiscales (5)]
- VIA [Viacamp (29), Viajuntas (29), Viubarra (22), lo Vier (2*), el Viero (1*), Perves (2*)]
- VICINIUM [Malavesina (1*), Malvosí (3*)]
- VIDERE [Belveder (3)]
- VIGINTI [Congostro de Ventamillo (6), Roca Ventamillo (28)]
- VILLA [la Vila (15) (24) (29), Trevila (3*), es Vilars (1*), Vilanova (2*) (17), es Soberviles (3*)]
- VILLA [la Visa (3*), Travisa (2), Comalavisa (2), els Visars (31), Visalibons (15)]
- VILLA [Subicha (28), Vichella (Bichella) (15)]
- VILLARIS [es Vilars (1*), lo Villar (2) (36), el Villero (24), Villers (2*), lo Vinyllar (2*)]
- VIMEN [las Vimeneras (2), Vímet (30)]
- VINEA [la Vinya (1*) (2*) (3*) (2) (5) (6) (8), la Viña (9) (10) (11) (12) (17) (20) (22) (24) (27) (28)]

VINEA [Vinyaco (8), el Vinyet (5), Vinyetó (30), lo Vinyer (2*) (29), Viñero (10) (15) (19), Vinyal (5)]
 VIOLA [Viol (30), Viola (24) (30)]
 VIRIDIARIA [Vallverdera (25), el Vercher (27)]
 VITATU [el Vedat (1*) (2*) (5) (22) (28) (30), el Vedau (6) (9) (12) (14)(19) (27) (28), la Vedada (21)]
 VITIS [las Vedellas (26), Vidallers (6), Prau la Bedialla (28), la Videsa (2), Vidella d'Anselles (2*)]
 VITICARIA [la Vidiguera (22)]
 VOMICARE [l'Esvomegada (1*), es Esvomegades (3*)]
 VULPES [els Orpelleres (5)]
 VULTUR [Vulturina (10)]
 VULTURNUS [Botornàs (5)]

BIBLIOGRAFIA

1. *Monografies de la col·lecció «Toponímia de Ribagorça» per ordre d'aparició*

- Porrás Panadero / Terrado Pablo 2001: Encarna PORRAS PANADERO / Javier TERRADO PABLO, *Toponímia de Ribagorça. Municipio de Santaliestra y San Quílez*, Lleida, UdL (1).
 Terrado Pablo 2001: Javier TERRADO PABLO, *Toponímia de Ribagorça. Municipio de Santaliestra y San Quílez*, Lleida, UdL (2).
 Selfa Sastre 2001: Moisés SELFA SASTRE, *Toponímia de Ribagorça. Municipio de Santaliestra y San Quílez*, Lleida, UdL (3).
 Rizos Jiménez 2001: Carlos RIZOS JIMÉNEZ, *Toponímia de Ribagorça. Municipio de La Puebla de Castro*, Lleida, UdL (4).
 Bordas Pallás 2002: Ana BORDAS PALLÁS, *Toponímia de Ribagorça. Municipio de Montanuy*, Lleida, Milenio (5).
 Martín de las Pueblas / Hidalgo Arellano 2002: Jesús MARTÍN DE LAS PUEBLAS / Asunción HIDALGO ARELLANO, *Toponímia de Ribagorça. Municipio de Castejón de Sos*, Lleida, Milenio, (6).
 Vázquez Obrador et alii 2002: Jesús VÁZQUEZ OBRADOR / Amàlia ENSENYAT BRUN / Judit TARRAGÓ GARRÓS, *Toponímia de Ribagorça. Municipio de Lascuarre*, Lleida, Milenio (7).
 Francíno Pinasa 2002: GLÒRIA FRANCINO PINASA, *Toponímia de Ribagorça. Municipio de Sopeira*, Lleida, Milenio (8).
 Selfa Sastre 2002: Moisés SELFA SASTRE, *Toponímia de Ribagorça. Municipio de Valle de Bardaxín*, Lleida, Milenio (9).
 Rizos Jiménez 2002: Carlos RIZOS JIMÉNEZ, *Toponímia de Ribagorça. Municipio de Secastilla*, Lleida, Milenio (10).
 Martín de las Pueblas / Hidalgo Arellano 2003a: Jesús MARTÍN DE LAS PUEBLAS / Asunción HIDALGO ARELLANO, *Toponímia de Ribagorça. Municipio de Chía*, Lleida, Milenio (11).
 Selfa Sastre 2003a: Moisés SELFA SASTRE, *Toponímia de Ribagorça. Municipio de Valle de Lierp*, Lleida, Milenio (12).

- Vázquez Obrador 2003a: Jesús VÁZQUEZ OBRADOR, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Capella*, Lleida, Milenio (13).
- Martín de las Puebas / Hidalgo Arellano 2003b: Jesús MARTÍN DE LAS PUEBLAS / ASUNCIÓN HIDALGO ARELLANO, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Sabún*, Lleida, Milenio (14).
- Porrás Panadero et alii 2003: Encarna PORRAS PANADERO / Javier TERRADO PABLO / Jesús VÁZQUEZ OBRADOR, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Perarrúa*, Lleida, Milenio (15).
- Vázquez Obrador 2003b: Jesús VÁZQUEZ OBRADOR, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Estadilla*, Lleida, Milenio (16).
- Martín de las Puebas / Hidalgo Arellano 2003c: Jesús MARTÍN DE LAS PUEBLAS / ASUNCIÓN HIDALGO ARELLANO, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Villanova*, Lleida, Milenio (17).
- Selfa Sastre 2004: Moisés SELFA SASTRE, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Seira*, Lleida, Milenio (18).
- Rizos Jiménez 2004: Carlos RIZOS JIMÉNEZ, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Graus: zona de Jusseu, Aguilaniu y Torres del Obispo*, Lleida, Milenio (19).
- Martín de las Puebas / Hidalgo Arellano 2004: Jesús MARTÍN DE LAS PUEBLAS / ASUNCIÓN HIDALGO ARELLANO, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Sesué*, Lleida, Milenio (20).
- Vázquez Obrador 2005: Jesús VÁZQUEZ OBRADOR, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Veracruz (antiguos municipios de Calbera y Beranuy)*, Lleida, Milenio (21).
- Terrado Pablo / Rourera Jovellar 2005: Javier TERRADO PABLO / María Cristina ROURERA JOVELLAR, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Monesma y Cajigar*, Lleida, Milenio (22).
- Selfa Sastre 2005: Moisés SELFA SASTRE, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Foradada de Toscar*, Lleida, Milenio (23).
- Rizos Jiménez 2006: Carlos RIZOS JIMÉNEZ, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Graus II: zona de Barasona, Graus y Panillo*, Lleida, Milenio (24).
- Martín de las Puebas / Hidalgo Arellano 2006: Jesús MARTÍN DE LAS PUEBLAS / ASUNCIÓN HIDALGO ARELLANO, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Benasque*, Lleida, Milenio (25).
- Terrado Pablo 2007: Javier TERRADO PABLO, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Puente de Montañana (el Pont de Montanyana)*, Lleida, Milenio (26).
- Rizos Jiménez 2007: Carlos RIZOS JIMÉNEZ, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Graus III: zona de Fantova*, Lleida, Milenio (27).
- Martín de las Puebas / Hidalgo Arellano 2008: Jesús MARTÍN DE LAS PUEBLAS / ASUNCIÓN HIDALGO ARELLANO, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Bisaurri*, Lleida, Milenio (28).
- Terrado Pablo 2008: Javier TERRADO PABLO, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Viacamp i Literá (Viacamp i Llitirà)*, Lleida, Milenio (29).
- Rizos Jiménez / Selfa Sastre 2009: Carlos RIZOS JIMÉNEZ / Moisés SELFA SASTRE, *Toponimia de Ribagorza. Municipio de Benavarri (Benabarre)*, Lleida, Milenio (30).

2. Monografies de la col·lecció «Toponímia de la Ribagorça» per ordre d'aparició

Terrado Pablo 2002: Xavier TERRADO PABLO, *Els noms de lloc de la Vall de Boí*, Lleida, Pagès (1^a).

Francino Pinasa 2005: Glòria FRANCINO PINASA, *Els noms de lloc del Pont de Suert*, Lleida, Pagès (2^a).

Terrado Pablo et alii 2005: Xavier TERRADO PABLO / Carme FEIXA ALTARRIBA / Joan Ramon PIQUÉ BADIA / Rosa NORAY VIDAL, *Els noms de lloc del municipi de Vilaller*, Lleida, Pagès (3^a).

3. Altres indicacions bibliogràfiques per ordre alfabètic d'autor

Álvarez Maurín 1994: María del Pilar ÁLVAREZ MAURÍN, *Diplomática asturleonesa. Terminología toponímica*, Lleó, Universidad de León.

Camarena Mahiques 1966: José CAMARENA MAHIQUES, *Focs y morabatins de Ribagorza (1381-1385)*, València, Anubar.

Columella. *De arboribus: L. Iuni Moderati Columellae Liber de arboribus*, París, 1986, les Belles Letres.

Coromines 1980: Joan COROMINES, *Toponímia de la Vall de Boí*, Barcelona, Societat d'Onomàstica.

DECat: Joan COROMINES, *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, 10 vol., Barcelona, Curial, 1980-2001.

DECH: Joan COROMINAS / José Antonio PASCUAL, *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico*, 6 vol., Madrid, Gredos, 1980-1991.

Martín de las Puebas / Hidalgo Arellano 1999: Jesús MARTÍN DE LAS PUEBLAS / Asunción HIDALGO ARELLANO, *El Lucero de Benasque. Edición y estudio lingüístico*, Saragossa, DGA.

OnCat: Joan COROMINES, *Onomasticon Cataloniae. Els noms de lloc i noms de persona de totes les terres de llengua catalana*, 8 vol., Barcelona, Curial, 1989-1997.

Selfa Sastre 2003b: Moisés SELFA SASTRE, *Toponímia del Vale Medio del Ésera (Huesca)*, Lleida, Pagès.

Terrado Pablo 1999: Javier TERRADO PABLO, *Metodología de la investigación en toponímia*, Saragossa, INO.

— 2006: Xavier TERRADO PABLO, «L'Onomasticon que ara podem fer», dins Antoni Maria Badia i Margarit (ed.), *Homenatge de l'IEC a Joan Coromines, en el centenari de la seva naixença*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 107-120.

